

Porezni oblici kod proračuna

Kamenčić, Silvana

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:117393>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

SILVANA KAMENČIĆ

POREZNI OBLICI KOD PRORAČUNA

Diplomski rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

SILVANA KAMENČIĆ

POREZNI OBLICI KOD PRORAČUNA

Diplomski rad

JMBAG: 0303073557, redovita studentica

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ksenija Černe

Pula, rujan 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana SILVANA KAMENČIĆ, kandidat za magistra poslovne ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Kamenčić

U Puli, 16. rujna 2022. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, SILVANA KAMENČIĆ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom POREZNI OBLICI KOD PRORAČUNSKIH KORISNIKA koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 16. rujna 2022. (datum)

Potpis

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Proračun	2
2.1. Pojam i svrha proračuna	3
2.2. Proračunski korisnici	5
2.3. Struktura proračuna	5
2.4. Proračunski postupak.....	21
2.4.1. Planiranje, izrada i donošenje.....	22
2.4.2. Izvršenje proračuna i izvještavanje.....	23
2.4.3. Nadzor i revizija proračuna	25
2.5. Financijsko izvještavanje proračunskih korisnika	28
2.5.1. Financijski izvještaji	31
2.5.2. Poslovne knjige i knjigovodstvene isprave.....	33
3. Porezni oblici kod proračuna.....	35
3.1. Uloga poreza u financiranju javnih rashoda	37
3.2. Državni porezi	38
3.2.1. Porez na dodanu vrijednost.....	38
3.2.2. Porez na dobit	41
3.2.3. Posebni porezi i trošarine	43
3.3. Županijski porezi	44
3.3.1. Porez na nasljedstva i darove.....	44
3.3.2. Porez na cestovna motorna vozila.....	45
3.3.3. Porez na plovila	46
3.3.4. Porez na automate za zabavne igre	48
3.4. Gradski ili općinski porezi.....	48
3.4.1. Porez na potrošnju	48
3.4.2. Porez na promet nekretnina	49
3.4.3. Porez na kuće za odmor.....	52
3.4.4. Porez na korištenje javnih površina	53
3.5. Zajednički porez.....	53
3.5.1. Porez na dohodak	53
3.6. Porezi na dobitke od igara na sreću.....	56
4. Porezni oblici na primjeru proračuna Republike Hrvatske	58

5. Zaključak	64
SAŽETAK.....	67
SUMMARY	68
LITERATURA.....	69
POPIS TABLICA	75
POPIS SLIKA	76
POPIS GRAFIKONA I DIJAGRAMA	76

1. Uvod

Proračun je vrlo važan instrument kojim država, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te ostali proračunski korisnici proučavaju, planiraju i prikazuju planirane i ostvarene prihode i primitke, te rashode i izdatke, a sve u cilju održavanja rasta i razvoja gospodarstva zemlje.

Demonstracija usvojenog znanja o proračunu, proračunskim korisnicima, strukturi proračuna, proračunskim procesima, izvještavanju proračunskih korisnika, te poreznim oblicima kod proračunskih korisnika, cilj je i predmet istraživanja ovog diplomskog rada.

Diplomski rad čine tri glavna poglavlja, uvod i zaključak. Drugo poglavlje, osim teorijski o proračunu, govori o tome kako bi svaki proračun trebao bi biti sastavljen prema načelima poput načela jedinstva i točnosti, načela jedne godine, načela uravnoteženosti, načela obračunske jedinice, načela univerzalnosti, načela specifikacije, načela dobrog financijskog upravljanja i načela transparentnosti, koja su u nastavku rada detaljnije objašnjena. Osim toga, u ovom diplomskom radu navedeno je što su to proračunski, a što izvanproračunski korisnici, te su objašnjene klasifikacije proračuna poput organizacijske, programske, funkcijske, ekonomske, lokacijske te klasifikacije prema izvorima financiranja. Nadalje, najbolji pokazatelji financijske snage države jesu prihodi i primici koji se realiziraju onda kada se isporuču roba, proizvod ili usluga, te bilo kojim drugim korištenjem imovine. Kako bi se zadovoljile javne potrebe, često je potrebno izložiti se troškovima koji smanjuju imovinu i povećanju obveze. Svaki proračun prolazi kroz proces koji podrazumijeva planiranje, izradu i donošenje, izvršenje i izvještavanje te nadzor i reviziju. Iako je kod proračunskog sektora naglasak na uspješnosti poslovanja a ulaganja su manje zastupljena stavka, svakako se ističe važnost financijskog izvještavanja i informiranja javnosti. Prikupljanje informacija putem javno objavljenih financijskih izvještaja utječe na izbor strateških odluka za samo poduzeće i na poduzeća koja planiraju ostvariti suradnju ili uložiti u poslovanje. Upravo je analizom financijskih izvještaja, konkretno novčanih tokova, moguće dobiti informacije o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja. Svi gore navedeni pojmovi su radi lakšeg razumijevanja prikazani na

primjeru proračuna Grada Rovinja i proračuna Republike Hrvatske, te ostalih slikovitih prikaza.

U trećem poglavlju riječ je o poreznim oblicima proračunskih korisnika. Porezi se u suvremenim državama izdvajaju kao najvažniji izvor za financiranje javnih rashoda poput obrazovanja, javne sigurnosti, zdravstvene zaštite i slično, a ubiru se izravno (npr. porez na dohodak, prirez porezu na dohodak, porez na dobit) ili neizravno (npr. porez na dodanu vrijednost, trošarine, porez na promet nekretnina). U radu su u podnaslovima porezni oblici podijeljeni prema vrstama poreza prema razini državne vlasti kojoj pripadaju. Dakle, objašnjeni su državni porezi, a to su porez na dodanu vrijednost, porez na dobit i posebni porezi i trošarine. Druga razina su županijski porezi koje čine porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila i porez na automate za zabavne igre. Treći podnaslov čine gradski i općinski porezi, a to su porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina i porez na promet nekretnina. Zajednički porez je porez na dohodak dok su u petom podnaslovu objašnjeni porezi na dobitke od igara na sreću gdje razlikujemo lutrijske igre, igre u casinima i igre klađenja.

Četvrto poglavlje namijenjeno je prikazu poreznih oblika u praksi.

Prilikom istraživanja za potrebe diplomskog rada korištene se neke od nerijetkih metoda istraživanja poput metode analize i sinteze, deduktivne i induktivne metode, metoda deskripcije, kompilacije i apstrakcije, te statistička metoda.

2. Proračun

Postoji puno definicija kojima se definira proračun međutim jedna od njih je da je proračun važan alat pomoću kojeg država ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave proučavaju i planiraju prihode i primitke te rashode i izdatke u cilju održavanja ekonomije zemlje. Primici i prihodi te izdaci i rashodi izdvajaju se kao najvažnije stavke svakog proračuna gdje se zahtjeva da budu uravnoteženi. Samo

donošenje proračuna nije jednostavno te se u obzir uzima puno segmenata koje je potrebno zadovoljiti u skladu sa svim zakonima, propisima i pravilima.¹

Detaljnije objašnjenje proračuna, odnosno pojma i svrhe proračuna, proračunskih korisnika, te same strukture proračuna u kojoj su prikazani i primjeri proračunskih klasifikacija i vrsta proračunskih prihoda i rashoda slijedi u nastavku.

2.1. Pojam i svrha proračuna

"Državni proračun je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci države za jednu godinu, u skladu sa Zakonom o proračunu (Narodne novine 144/21), a donosi ga Hrvatski sabor".²

Proračun kao ključni financijski alat, predstavlja analizu i ocjenu prihoda i rashoda u određenom budućem vremenskom razdoblju koji državi, izvanproračunskim fondovima ili jedinicama lokalne samouprave omogućava kontrolu nad svojim financijama. Točnije, proračun je oblik dokumenta koji državi i njenim tijelima predstavlja financijski plan u kojem su prikazani prihodi i primici te rashodi i izdaci, odnosno prikazana je slika izvora i trošenja javnog novca u cilju zadovoljenja javnih potreba.³

Proračun razlikuje tri ključne zadaće. Prva zadaća je da daje uvid u najvažnije ciljeve ekonomske i fiskalne politike. Druga zadaća je da proračun služi kao alat kojim se država odražava na gospodarsko (ekonomsko) stanje zemlje. A treća zadaća je da proračun služi kao mehanizam regulacije pribavljanja i trošenja proračunskih sredstava. U Republici Hrvatskoj donosi ga Sabor Republike Hrvatske i postoje razine proračuna, a to su proračun države, proračuni izvanproračunskih fondova, te

¹ A. Bajo, H. Blažić, P. Burnać, D. Dodig, S. Drezgic, D. Galinec, M. Ignjatović, D. Juričić, D. Jurlina Alibegović, D. Karačić, S. Kratlić, N. Nikolić, M. Primorac, J. Puljiz i M. Šuman Tolić: *Financije županija, gradova i Općina*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu Ekonomski fakultet, 2020., str. 41-86.

² Narodne novine 144/2021, „Zakon o proračunu“ (2022.), čl. 4, st. 2, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_12_144_2457.html (pristupljeno 4. travnja 2022.)

³ D. Vašiček i V. Vašiček: *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2016., str. 28.

proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji se dijeli na županijski proračun te gradski i općinski proračun.⁴

Važno je napomenuti kako proračun ima nekoliko motrišta. Razlikujemo financijske, pravne, ekonomske i socijalne segmente. Financijski segment proračuna se odnosi na brojčano prikazane novčane tokove, dok pravni segment proračuna predstavlja činjenica da je proračun dokument kojim se jamči kredibilitet javne vlasti u provođenju i kontroli planiranih aktivnosti. Ekonomski okvir podrazumijeva državne mjere u skladu s ekonomskom politikom koja ima učinak na gospodarstvo zemlje, dok se socijalni koncept proračuna odnosi na zadovoljenje javnih potreba.⁵

Nadalje, godina u kojoj su planirani prihodi i primici te predviđeni rashodi i izdaci zove se fiskalna godina koja traje 12 mjeseci (od 1. siječnja do 31. prosinca) i važno je da se u tekućoj godini donosi proračun za sljedeću godinu, što onda znači da se izvršava proračun koji je donesen prethodne godine.⁶

U nastavku slijedi tablica koja prikazuje načela proračuna koja se koriste pri sastavljanju i izvršavanju proračuna.

Tablica 1: Načela proračuna

Načela proračuna	
Načelo jedinstva i točnosti	Prihodi i primici, te rashodi i izdaci iskazuju se po bruto načelu.
Načelo jedne godine	Proračun vrijedi za godinu za koju se donosi (fiskalna godina), a primici i prihodi su prihod fiskalne godine.
Načelo uravnoteženosti	Ukupni prihodi i primici moraju nadoknaditi ukupne rashode i izdatke.
Načelo obračunske jedinice	Novčani tokovi iskazuju se u jedinstvenoj valuti (hrvatska kuna) u kojoj se iskazuju i sami financijski izvještaji (u istoj valuti).
Načelo univerzalnosti	Svi prihodi i primici služe za pokrivanje rashoda i izdataka.
Načelo specifikacije	Prihodi i primici, te rashodi i izdaci raspoređuju se i prikazuju se prema proračunskim klasifikacijama.
Načelo dobrog financijskog upravljanje	Proračunska sredstva moraju se upotrebljavati u skladu s načelima ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti.
Načelo transparentnosti	Sve važne informacije moraju biti dostupne javnosti. Npr. ministarstvo financija ulaže velik angažman u informiranje javnosti o proračunu kako bi svi građani bili upoznati s njegovim ciljevima i to na način da su sve informacije prezentirane na razumljiv način.

Izvor: Izrada autora prema Narodnim novinama 144/2021, „Zakon o proračunu“ (2022.), čl. 6, st. 1, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/283/Zakon-o-prora%C4%8Dunu> (pristupljeno 4. travnja 2022.) i D. Vašiček i V. Vašiček: Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2016., str. 31.

⁴ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Proračun“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno 4. travnja 2022.)

⁵ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 28.

⁶ ibidem, str. 31

2.2. Proračunski korisnici

Razlikujemo proračunske i izvanproračunske korisnike državnog proračuna te proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Državna tijela, ustanove, vijeća manjinske samouprave, proračunski fondovi i mjesna samouprava čiji se rashodi za zaposlene i/ili materijalni rashodi osiguravaju u proračunu spadaju u skupinu proračunskih korisnika. S druge strane, izvanproračunski korisnici su izvanproračunski fondovi, trgovačka društva i druge pravne osobe na čije upravljanje utječe država ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (osnivačna i vlasnička prava), a koji se klasificiraju u sektor opće države, a nisu proračunski korisnici.⁷

Proračunskim korisnicima državnog proračuna se smatraju oni korisnici čiji je osnivač Republika Hrvatska i koji realiziraju prihode iz državnog proračuna ili na temelju drugih zakona i propisa, dok se proračunskim korisnicima proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave smatraju oni korisnici čiji je osnivač jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave čiji je izvor prihoda 50% ili veći.⁸

2.3. Struktura proračuna

Prema Pravilniku o proračunskim klasifikacijama (Narodne novine 128/09, 142/14, 23/19 i 83/21) razlikujemo šest proračunskih klasifikacija a to su:

⁷ Narodne novine 128/09, 142/14, 23/19 i 83/21, „Pravilniku o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika“ (2021.), čl. 1, st. 1 i 2, dostupno na: <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?upit=pravilnik+o+utvr%C4%91ivanju+prora%C4%8Dunskih+i+izvanprora%C4%8Dunskih+korisnika+dr%C5%BEavnog+prora%C4%8Duna&naslovi=da&sortiraj=1&kategorija=1&rpp=200&qtype=3&pretraga=da> (pristupljeno 4. travnja 2022.)

⁸ Narodne novine 128/09, 142/14, 23/19 i 83/21, „Pravilniku o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika“ (2021.), čl. 4, st. 1 i 2, dostupno na: <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?upit=pravilnik+o+utvr%C4%91ivanju+prora%C4%8Dunskih+i+izvanprora%C4%8Dunskih+korisnika+dr%C5%BEavnog+prora%C4%8Duna&naslovi=da&sortiraj=1&kategorija=1&rpp=200&qtype=3&pretraga=da> (pristupljeno 4. travnja 2022.)

- organizacijska klasifikacija u kojoj je podjela usmjerena na razdjele, glave i proračunske korisnike u svrhu prikaza njihovih prava i odgovornosti,
- programska klasifikacija koja prikazuje programe, aktivnosti i projekte kako bi se dobili podaci ispunjavaju li se ciljevi subjekata,
- funkcijska klasifikacija koja usmjerena rashodima koji se prikazuju prema njihovoj namjeni,
- ekonomska klasifikacija koja prikazuje prihode i primitke po prirodnim vrstama i rashode i izdatke prema ekonomskoj namjeni gdje su računi prikazani prema razredima, skupinama, podskupinama, odjeljcima i slično,
- lokacijska klasifikacija u kojoj se rashodi i izdaci razvrstavaju za županije, gradove i općine u Republici Hrvatskoj, te
- klasifikacija prema izvorima financiranja koja prikazuje podmirivanje rashoda i izdataka putem prihoda i primitaka.⁹

U nastavku slijede tablice i prikazi navedenih proračunskih klasifikacija na primjeru Grada Rovinja.

Tablica 2: Organizacijska klasifikacija proračuna Grada Rovinja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK)

Razdjel	Naziv	Plan 2021.	Plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.
Razdjel 001	URED GRADSKOG VIJEĆA I GRADONAČELNIKA	8,564,281	8,360,100	7,894,585	7,881,600
Glava 00101	Gradsko vijeće	1,495,681	1,299,000	1,274,500	1,309,500
Glava 00102	Gradonačelnik	1,082,750	1,030,250	995,250	995,250
Glava 00103	Ured gradskog vijeća i gradonačelnika	5,925,850	5,970,850	5,564,835	5,516,850
Glava 00104	Vijeća nacionalnih manjina	60,000	60,000	60,000	60,000
Razdjel 002	UPRAVNI ODJEL ZA FINACIJE, PRORAČUN I NAPLATU PRIHODA	14,362,464	17,993,119	18,182,310	18,205,354
Glava 00201	Upravni odjel za financije, proračun i naplatu prihoda	14,362,464	17,993,119	18,182,310	18,205,354
Razdjel 003	UPRAVNI ODJEL ZA GOSPODARSTVO, JAVNU NABAVU I EUROPSKE FONDOVE	7,068,500	4,575,493	1,559,900	1,559,900
Glava 00301	Upravni odjel za gospodarstvo, javnu nabavu i EU fondove	7,068,500	4,575,493	1,559,900	1,559,900
Razdjel 004	UPRAVNI ODJEL ZA PROSTORNO PLANIRANJE, ZAŠTITU OKOLIŠA I	1,778,375	1,624,700	660,000	420,000

⁹ Narodne novine 87/08, „Pravilnik o proračunskim klasifikacijama“ (2022.), čl. 4-18., dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_02_26_610.html (pristupljeno 24. travnja 2022.)

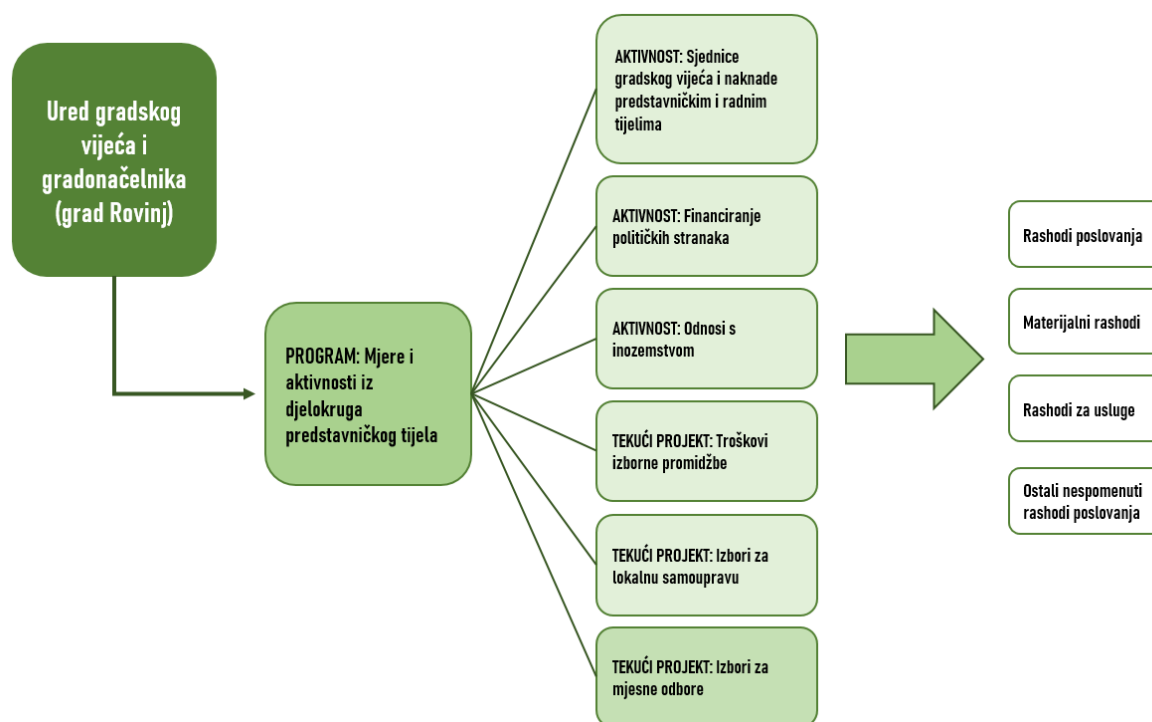
IZDAVANJE AKATA					
Glava 00401	Upravni odjel za prostorno planiranje, zaštitu okoliša i izadavanje akata	1,778,375	1,624,700	660,000	420,000
Razdjel 005	UPRAVNI ODBOR ZA UPRAVLJANJE IMOVINOM I GEODETSKE POSLOVE	19,283,000	14,753,400	8,494,600	8,899,600
Glava 00501	Upravni odbor za upravljanje imovinom i geodetske poslove	19,283,000	14,753,400	8,494,600	8,899,600
Razdjel 006	UPRAVNI ODBOR ZA KOMUNALNO GOSPODARSTVO I IZGRADNJU	62,133,576	61,096,005	63,373,800	50,539,800
Glava 00601	Upravni odbor za komunalno gospodarstvo i izgradnju	62,133,576	61,096,005	63,373,800	50,539,800
Razdjel 007	UPRAVNI ODJEL ZA DRUŠTVENE DJELATNOSTI	89,435,804	91,621,297	92,242,805	95,604,746
Glava 00701	Upravni odjel za društvene djelatnosti	18,570,098	18,420,220	17,367,670	17,596,450
Glava 00702	Dječji vrtići	20,832,347	20,896,175	21,031,740	21,408,022
Glava 00703	Osnovne škole	34,883,316	34,462,356	34,397,291	35,109,154
Glava 00704	Ustanove u kulturi	7,110,477	8,812,804	10,304,500	12,257,000
Glava 00705	Zaštita i spašavanje	8,039,566	9,029,742	9,141,604	9,234,120
UKUPNO:		202,626,000	200,024,114	192,408,000	183,111,000

Izvor: Izrada autora prema podacima sa službenih stranica grada Rovinja, „Financije i proračun“ (2022.), dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/proracun/> (pristupljeno 25. travnja 2022.)

Tablica 2 prikazuje organizacijsku klasifikaciju proračuna Grada Rovinja u kojoj su prikazani planovi za 2021. i 2022. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu. Proučavanjem tablice možemo uočiti kako su prema organizacijskoj klasifikaciji definirani razdjeli, glave i proračunski korisnici. Na primjer, Razdjel 001 čini ured gradskog vijeća i gradonačelnika koji se nadalje dijeli na glave, a to su: glava 00101, glava 00102, glava 00103 i glava 00104, dok su proračunski korisnici: gradsko vijeće, gradonačelnik, ured gradskog vijeća i gradonačelnika i vijeće nacionalnih manjina.

Prema prikazanim podacima rashodi i izdaci proračuna 2021. godine iznosili su 202.626.000,00 kuna, 2022. godine plan je da iznose 200.024.114,00 kuna a prema projekcijama za 2023. i 2024. iznose 192.408.000,00 i 183.111.000,00 kuna.

Slika 1: Programska klasifikacija proračuna Grada Rovinja- razdjel Ured gradskog vijeća i gradonačelnika

Izvor: Izrada autora prema podacima sa službenih stranica grada Rovinja, „Financije i proračun“ (2022.), dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/proracun/> (pristupljeno 25. travnja 2022.)

Slika 1 prikazuje programsku klasifikaciju proračuna Grada Rovinja, razdjel Ured gradskog vijeća i gradonačelnika. Proučavanjem sheme možemo uočiti kako se programskom klasifikacijom definiraju programi, aktivnosti i projekti koji su usredotočeni ispunjavanju ciljeva iz strategije Grada Rovinja. Tako dakle, razdjel Ured gradskog vijeća i gradonačelnika Grada Rovinja ima glavni program a to su mjere i aktivnosti iz djelokruga predstavničkog tijela čije su aktivnosti i projekti: sjednice gradskog vijeća i naknade predstavničkim i radnim tijelima, financiranje političkih stranaka, odnosi s inozemstvom, troškovi izborne promidžbe, izbori za lokalnu samoupravu i izbori mjesne odbore. U sklopu svake od navedene aktivnosti ili projekta prikazuju se rashodi poslovanja, materijalni rashodi, rashodi za usluge i ostali nespomenuti rashodi poslovanja.

Tablica 3: Funkcijska klasifikacija proračuna Grada Rovinja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK)

Funkcija	Naziv funkcijske klasifikacije	Plan 2021.	Plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.
01	OPĆE JAVNE USLUGE	23,300,995	26,777,469	26,451,145	26,461,204
011	Izvrš. i zakon.tijel.finan. i fiska.poslo.vanjs.poslo	22,076,745	21,873,219	21,614,895	21,671,954
016	Opće javne usluge koje nisu drugdje svrstane	584,250	634,250	584,250	584,250
017	Transakcije vezane za javni dug	640,000	4,270,000	4,252,000	4,205,000
02	OBRANA	264,300	284,400	144,400	144,400
022	Civilna obrana	264,300	284,400	144,400	144,400
03	JAVNI RED I SIGURNOST	7,835,266	8,805,342	9,057,204	9,149,720
032	Usluge protupožarne zaštite	7,775,266	8,745,342	8,997,204	9,089,720
036	Rashodi za javni red i sigurnost koji nisu drugdje svrstani	60,000	60,000	60,000	60,000
04	EKONOMSKI POSLOVI	1,525,000	1,534,900	1,639,900	1,639,900
042	Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i lov	280,000	355,000	360,000	360,000
047	Ostale industrije	1,245,000	1,179,900	1,279,900	1,279,900
05	ZAŠTITA OKOLIŠA	14,543,500	12,125,593	8,920,000	8,920,000
051	Gospodarenje otpadom	3,080,000	3,080,000	3,080,000	3,080,000
052	Gospodarenje otpadnim vodama	1,540,000	1,605,000	1,540,000	1,540,000
054	Zaštita bioraznolikosti i krajolika	3,980,000	3,980,000	3,980,000	3,980,000
055	Istraživanje i razvoj: Zaštita okoliša	5,623,500	3,140,593		
056	Poslovi i usluge zaštite okoliša koji nisu drugdje svrstani	320,000	320,000	320,000	320,000
06	USLUGE UNAPREĐENJA STANOVANJA I ZAJEDNICE	73,834,951	60,194,320	31,768,400	27,299,400
061	Razvoj stanovanja		3,806,500	1,769,000	800,000
062	Razvoj zajednice	67,026,881	50,305,475	24,229,600	20,754,600
063	Opskrba vodom	70,000	73,000	70,000	70,000
064	Ulična rasvjeta	2,213,500	2,288,000	2,083,500	2,083,500
066	Rashodi vezani za stanovanje i komunalne pogodnosti koje nisu drugdje svrstane	4,524,570	3,721,345	3,616,300	3,591,300
07	ZDRAVSTVO	1,436,800	1,728,475	1,797,820	1,782,600
076	Poslovi i usluge zdravstva koji nisu drugdje svrstani	1,436,800	1,728,475	1,797,820	1,782,600
08	REKREACIJA, KULTURA I RELIGIJA	16,761,506	21,033,084	18,796,500	20,793,000
081	Službe rekreacija i sporta	8,399,800	7,522,495	6,443,000	6,487,000
082	Službe kulture	8,341,706	10,265,804	11,333,500	13,286,000
085	Istraživanje i razvoj rekreacije, kulture i religije		3,224,785	1,000,000	1,000,000
086	Rashodi za rekreaciju, kulturu i religiju koji nisu drugdje svrstani	20,000	20,000	20,000	20,000
09	OBRAZOVANJE	58,606,982	62,719,331	88,871,431	81,816,576
091	Predškolsko i osnovno obrazovanje	58,606,982	60,776,331	86,936,431	79,831,576
092	Srednjoškolsko obrazovanje		50,000		
095	Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju		1,638,000	1,705,000	1,755,000
096	Dodatne usluge u obrazovanju		255,000	230,000	230,000
10	SOCIJALNA ZAŠTITA	4,206,700	4,551,200	4,651,200	4,794,200
107	Socijalna pomoć stanovnicima koje nije obuhvatio redovni socijalni program	4,206,700	4,551,200	4,651,200	4,794,200
UKUPNO:		202,316,000	199,754,114	192,098,000	182,801,000

Izvor: Izrada autora prema podacima sa službenih stranica grada Rovinja, „Financije i proračun“ (2022.), dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/proracun/> (pristupljeno 25. travnja 2022.)

Tablica 3 prikazuje funkcijsku klasifikaciju proračuna Grada Rovinja gdje su prikazani planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu. Prema funkcijskoj klasifikaciji podaci se razvrstavaju u razrede, skupine i podskupne gdje se rashodi prikazuju prema hijerarhijskoj strukturi.¹⁰ Na primjer, razred 09 odnosi se na obrazovanje u sklopu kojeg su prikazane skupine: 091 (predškolsko i osnovno obrazovanje), 092 (srednjoškolsko obrazovanje), 095 (obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju) i 096 (dodatne usluge u obrazovanju).

Slika 2: Ekonomska klasifikacija proračuna Grada Rovinja – razred Prihodi poslovanja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK)

¹⁰ Narodne novine 87/08, „Pravilnik o proračunskim klasifikacijama“ (2022.), čl. 14, st 2-3., dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_02_26_610.html (pristupljeno 24. travnja 2022.)

Razred/ skupina/ podskupina	Vrsta	Plan 2021.	Plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.
6	PRIHODI POSLOVANJA	147,096,334.62	148,390,279.61	175,250,000.00	170,576,000.00
61	Prihodi od poreza	54,149,420.95	58,146,204.66	59,924,861.45	60,460,146.45
611	Porez i prirez na dohodak	34,238,123.95	35,435,354.66		
613	Porezi na imovinu	17,146,297.00	19,454,850.00		
614	Porezi na robu i usluge	2,765,000.00	3,256,000.00		
63	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	43,127,853.61	37,727,895.95	66,676,024.00	62,091,229.55
632	Pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU	638,000.00	232,000.00		
633	Pomoći proračunu iz drugih proračuna	926,226.00	656,674.00		
635	Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije	4,357,249.55	4,268,954.55		
636	Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna- nenadz.	26,890,776.00	28,608,133.00		
638	Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava	10,315,602.06	3,962,134.40		
64	Prihodi od imovine	9,753,568.56	9,968,188.62	9,211,700.00	9,361,700.00
xxx	...				
xxx	...				

Izvor: Izrada autora prema D. Vašiček i V. Vašiček: *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2016., str. 68. i prema podacima sa službenih stranica grada Rovinja, „Financije i proračun“ (2022.), dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/proracun/> (pristupljeno 25. travnja 2022.)

Slika 2 prikazuje shematski prikaz ekonomske klasifikacije i ekonomsku klasifikaciju na primjeru Grada Rovinja u kojoj su prikazani prihodi poslovanja. Dakle, ekonomska klasifikacija podrazumijeva hijerarhijsku strukturu u kojoj su podaci podijeljeni prema razredima, skupinama, podskupinama, odjeljcima i osnovnim računima.¹¹ Na primjeru Grada Rovinja podaci su podijeljeni u razrede, skupine i podskupine. Dakle, prikazan je razred 6 koji čine prihodi poslovanja slijedom kojih su prikazane podskupine, u ovom slučaju skupina 61 (prihodi od poreza) i skupina 63 (pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna). Nadalje su te skupine podijeljene na podskupine. Na primjer, skupinu 61, odnosno prihode od poreza čine podskupine: 611 (porez i prirez na dohodak), 613 (porezi na imovinu) i 614 (porezi na robu i usluge).

¹¹ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 68.

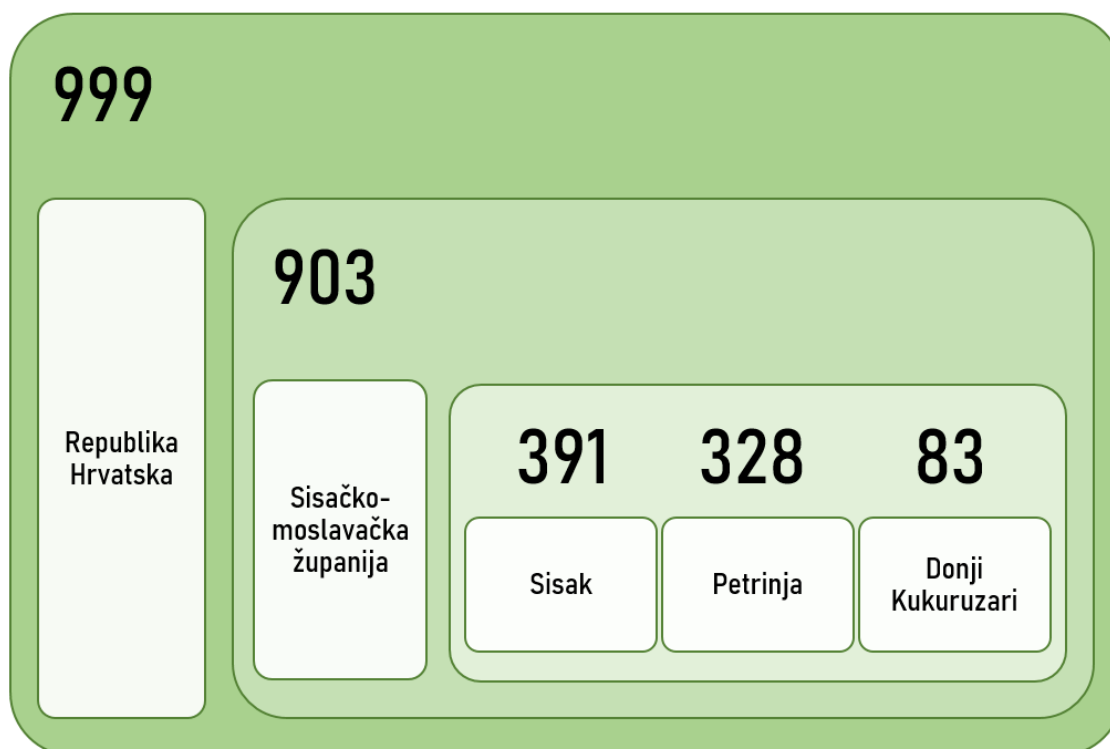
Tablica 4: Klasifikacija prema izvorima financiranja proračuna Grada Rovinja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK)

Razred/ skupina/ podskupin	Naziv izvora financiranja	Plan 2021.	Plan 2022.	Projekcija 2023.	Projekcija 2024.
PRIHODI					
1	OPĆI PRIHODI I PRIMICI	66,771,330.62	66,103,136.83	66,139,949.00	66,629,974.00
11	Opći prihodi i primici	66,771,330.62	66,103,136.83	66,139,949.00	66,629,974.00
VLASITTI PRIHODI- UPLATE RODITELJA I OSOBLJA					
3		6,051,638.00	6,404,100.00	7,292,990.00	7,370,540.00
311	Vlastiti prihodi- uplate roditelja i osoblja	6,051,638.00	6,404,100.00	7,292,990.00	7,370,540.00
4	PRIHODI ZA POSEBNE NAMJENE	33,653,133.00	32,998,221.38	32,052,410.49	31,384,911.00
41	Prihodi za posebne namjene	33,653,133.00	32,998,221.38	32,052,410.49	31,384,911.00
DECENTRALIZACIJA, POMOĆI TJELA EU, POMOĆI INOZEMSTVA					
5		39,752,388.50	41,798,246.40	68,806,016.51	64,229,678.00
50	Decentralizacija	6,066,961.00	6,067,933.00	6,039,565.51	6,119,584.00
511	OŠ- COP, Minist	21,655,670.00	22,281,000.00	22,821,606.00	23,301,805.00
51	HZZ, FZOEU, TZ, CK i dr. - za posebne i/ili ugovorene namjene	251,000.00	2,572,900.00	222,960.00	223,183.00
521	HZZ, FZOEU, TZ, CK i dr. - za posebne i/ili ugovorene namjene			20,000.00	20,000.00
53	Proračuni, drugi nivoi- za posebne i/ili druge namjene	518,027.00	248,475.00	1,245,400.00	3,245,400.00
531	Proračuni, drugi nivoi- za posebne i/ili druge namjene	5,279,506.00	6,460,833.00	5,881,621.00	6,908,738.00
54	Pomoći tijela i fondova EU	4,086,107.50	2,078,905.40	30,483,480.00	22,284,711.00
541	Pomoći tijela i fondova EU	1,257,117.00	1,856,200.00	1,893,384.00	1,924,257.00
551	Pomoći iz inozemstva	638,000.00	232,000.00	198,000.00	202,000.00
6	DONACIJE	539,044.50	766,575.00	639,634.00	640,897.00
61	Donacije	332,344.50	186,875.00	50,000.00	50,000.00
611	Donacije	206,700.00	579,700.00	589,634.00	590,897.00
PRIHODI OD PRODAJE ILI ZAMJENA NEFINANCIJSKE IMOVINE I NAKNADE OSIGURANJA					
7		18,497,800.00	13,430,000.00	17,167,000.00	12,545,000.00
71	Prihodi od prodaje ili zamjena nefinancijske imovine i naknade osiguranja	18,497,800.00	13,430,000.00	17,167,000.00	12,545,000.00
UKUPNO:		165,575,334.62	161,810,279.61	192,408,000.00	183,111,000.00
RASHODI					
1	OPĆI PRIHODI I PRIMICI	66,771,330.62	66,103,136.83	66,139,949.00	66,629,974.00
11	Opći prihodi i primici	66,771,330.62	66,103,136.83	66,139,949.00	66,629,974.00
VLASITTI PRIHODI- UPLATE RODITELJA I OSOBLJA					
3		6,051,638.00	6,404,100.00	7,292,990.00	7,370,540.00
311	Vlastiti prihodi- uplate roditelja i osoblja	6,051,638.00	6,404,100.00	7,292,990.00	7,370,540.00
4	PRIHODI ZA POSEBNE NAMJENE	33,653,133.00	32,998,221.38	32,052,410.49	31,384,911.00
41	Prihodi za posebne namjene	33,653,133.00	32,998,221.38	32,052,410.49	31,384,911.00
DECENTRALIZACIJA, POMOĆI TJELA EU, POMOĆI INOZEMSTVA					
5		39,752,388.50	41,798,246.40	68,806,016.51	64,229,678.00
50	Decentralizacija	6,066,961.00	6,067,933.00	6,039,565.51	6,119,584.00
511	OŠ- COP, Minist	21,655,670.00	22,281,000.00	22,821,606.00	23,301,805.00
51	HZZ, FZOEU, TZ, CK i dr. - za posebne i/ili ugovorene namjene	251,000.00	2,572,900.00	222,960.00	223,183.00
521	HZZ, FZOEU, TZ, CK i dr. - za posebne i/ili ugovorene namjene			20,000.00	20,000.00
53	Proračuni, drugi nivoi- za posebne i/ili druge namjene	518,027.00	248,475.00	1,245,400.00	3,245,400.00
531	Proračuni, drugi nivoi- za posebne i/ili druge namjene	5,279,506.00	6,460,833.00	5,881,621.00	6,908,738.00
54	Pomoći tijela i fondova EU	4,086,107.50	2,078,905.40	30,483,480.00	22,284,711.00
541	Pomoći tijela i fondova EU	1,257,117.00	1,856,200.00	1,893,384.00	1,924,257.00
551	Pomoći iz inozemstva	638,000.00	232,000.00	198,000.00	202,000.00
6	DONACIJE	539,044.50	766,575.00	639,634.00	640,897.00
61	Donacije	332,344.50	186,875.00	50,000.00	50,000.00
611	Donacije	206,700.00	579,700.00	589,634.00	590,897.00
PRIHODI OD PRODAJE ILI ZAMJENA NEFINANCIJSKE IMOVINE I NAKNADE OSIGURANJA					
7		18,497,800.00	13,430,000.00	17,167,000.00	12,545,000.00
71	Prihodi od prodaje ili zamjena nefinancijske imovine i naknade osiguranja	18,497,800.00	13,430,000.00	17,167,000.00	12,545,000.00
8	PRENESENI VIŠKOVI IZ RANIJIH GODINA	37,050,665.38	38,213,834.39	0.00	0.00
82	Prenešeni viškovi iz ranijih godina	35,159,364.38	36,960,860.39		
821	Prenešeni viškovi iz ranijih godina	1,891,301.00	1,252,974.00		
UKUPNO:		202,316,000.00	199,714,114.00	192,098,000.00	182,801,000.00

Izvor: Izrada autora prema podacima sa službenih stranica grada Rovinja, „Financije i proračun“ (2022.), dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/proracun/> (pristupljeno 25. travnja 2022.)

Tablica 4 prikazuje klasifikaciju proračuna Grada Rovinja prema izvorima financiranja gdje su prikazani planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu. Ukoliko promatramo podatke iz tablice možemo uočiti kako su izvori financiranja prihodi i primici koji pokrivaju, odnosno podmiruju rashode i izdatke. Pa prema tome, izvori financiranja su opći prihodi i primici, doprinosi, vlastiti prihodi, prihodi za posebne namjene, pomoći tijela Europske unije ili pomoći inozemstva, donacije, prihodi od prodaje ili zamjene nefinancijske imovine, naknade s naslova osiguranja i namjenski primici. U sklopu rashoda prikazuju se još i preneseni viškovi iz ranijih godina.

Slika 3: Lokacijska klasifikacija proračuna

Izvor: D. Vašiček i V. Vašiček: Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2016., str. 70.

Slika 3 prikazuje lokacijsku klasifikaciju proračuna. Prema lokacijskoj klasifikaciji prikazuju se rashodi i izdaci za Republiku Hrvatsku ili za inozemstvo. U ovom slučaju prikazana je za Republiku Hrvatsku u sklopu koje je prikazana županija koja se nadalje dijeli na gradove i općine. Proračunski korisnici prilikom izrade lokacijske

klasifikacije, odnosno proračuna prema lokacijskoj klasifikaciji, podatke o brojčanim oznakama za županije, gradove i općine preuzimaju od Državne geodetske uprave, a njihove nazive mogu pronaći u Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.¹²

Nadalje, proračun se sastoji od općeg dijela, posebnog dijela, obrazloženja proračuna, te plana razvojnih programa. Račun prihoda i rashoda te račun financiranja koji prikazuju ukupne prihode i rashode prema ekonomskoj klasifikaciji i prema izvorima financiranja, spadaju u opći dio proračuna, dok je posebni dio proračuna usmjeren rashodima i izdacima koji su prikazani po organizacijskoj, ekonomskoj i programskoj klasifikaciji, te po izvorima financiranja. Važno je istaknuti da proučavanjem općeg dijela proračuna možemo prikupiti podatke o razini suficita ili deficita i na koji način se financira deficit, ukoliko je riječ deficitu. Dok se obrazloženje proračuna odnosi na obrazloženje programa unutar upravnih odjela i proračunskih korisnika, a plan razvojnih programa povezuje proračun jedinica lokalnih i područnih samouprava sa državnim proračunom. Drugim riječima, proračunski dokumenti su međusobno usporedivi i prikladni za konsolidaciju kako bi se donio opći proračun Republike Hrvatske.¹³

2.3.1. Vrste proračunskih prihoda i rashoda (primitaka i izdataka)

Najbolji pokazatelji financijske snage države jesu prihodi koji se realiziraju kada postanu primici, a priznaju se onda kada se isporuči roba, proizvod ili usluga, te bilo kojim drugim korištenjem imovine. Prihodi i primici dijele se na razred 6 koji čine prihodi poslovanja, razred 7 koji čine prihodi od prodaje nefinancijske imovine i razred 8 koji čine primici od financijske imovine i zaduživanja.¹⁴

Razred 6, odnosno prihodi poslovanja, kojeg čine prihodi od poreza, doprinosi za obvezna osiguranja, pomoći, prihodi od imovine, prihodi od pristojbi i naknada i ostali

¹² Narodne novine 87/08, „Pravilnik o proračunskim klasifikacijama“ (2022.), čl. 16, st 2, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_02_26_610.html (pristupljeno 24. travnja 2022.)

¹³ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Državni proračun 2022. godina“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno 4. travnja 2022.)

¹⁴ N. Bičanić, I. Jakir Bajo i M. Karačić: *Poračunsko računovodstvo*, 4. nepromijenjeno izdanje, Zagreb, TEB poslovno savjetovanje, 2018., str. 247.

prihodi klasificiraju se kao državni, točnije proračunski prihodi. Osim toga, proračunski prihodi su i prihodi od nefinancijske imovine koji se nalaze u razredu 7.¹⁵

Obvezna davanja poput poreza koja predstavljaju izvorne prihode proračuna države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave čine prihodi od poreza i prireza na dohodak, prihodi od poreza na dobit, prihodi od poreza na imovinu, prihodi od poreza na robu i usluge, prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije i ostali prihodi od poreza. Obvezna osiguranja doprinosa odnose se na zdravstveno i mirovinsko osiguranje koje čine skupinu 62 odnosno prihode od doprinosa. Ukoliko proučavamo proračun, u skupini 63, možemo uočiti veći broj pomoći, a to su pomoći od inozemnih vlada, pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela Europske unije, pomoći proračunu iz drugih proračuna, pomoći od izvanproračunskih korisnika, pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije, pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan, pomoći temeljem prijenosa sredstava Europske unije i prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna. Navedene pomoći čine ukupne prihode od pomoći. Nadalje, ukupne prihode od imovine dobijemo zbrojem prihoda od financijske imovine i prihoda od nefinancijske imovine, te kamata na dane zajmove. U sklopu prihoda od financijske imovine prikazane su kamate po vrijednosnim papirima, na oročena sredstva i depozite po viđenju, zatezne kamate; pozitivne tečajne razlike, prihodi od dividendi i prihodi od dobiti trgovačkih društava, kreditnih i ostalih financijskih institucija. S druge strane, u sklopu prihoda od nefinancijske imovine nalaze se naknade za koncesije, prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine, naknade za ceste, prihodi od prodaje kratkotrajne nefinancijske imovine i ostali prihodi od nefinancijske imovine. Skupina 65 odnosi se na prihode od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada. Oni uključuju: upravne i administrativne pristojbe, prihode po posebnim propisima, komunalne doprinose i naknade i ostale nespomenute prihode. Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih i donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan općeg proračuna nalaze se u skupini 66. Skupina 67 odnosi se na prihode iz proračuna dok se skupina 68 odnosi na kazne, upravne mjere i ostale prihode.¹⁶

¹⁵ Narodne novine 144/2021, „Zakon o proračunu“ (2022.), čl. 4, st. 31, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_12_144_2457.html (pristupljeno 5. travnja 2022.)

¹⁶ N. Bičanić, I. Jakir Bajo i M. Karačić, op. cit., str. 247-275.

Nadalje, prihodi koji su također proračunski, su prihodi od prodaje nefinancijske imovine. U sklopu njih prikazani su prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine (prihodi od prodaje materijalne imovine i prihodi od prodaje nematerijalne imovine), prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine (prodaja građevinskih objekata, postrojenja i opreme, prijevoznih sredstava, te višegodišnjih nasada i osnovnog stada) i prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine (zaliha).¹⁷

Sa stajališta knjigovodstva ključno je da su svi prihodi knjiženi kako bi u nastavku bili i priznati, a sve u cilju financiranja javnih rashoda, odnosno javnih usluga kao što su: obrazovanje, zdravstvena zaštita, javna sigurnost i slično.¹⁸

U nastavku slijedi primjer proračunskih prihoda.

Tablica 5: Prihodi poslovanja Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK)

PRIHODI POSLOVANJA							
Razred	Skupina	Naziv prihoda	Izvršenje 2020.	Plan 2021.	Proračun za 2022.	Projekcija proračuna za 2023.	Projekcija proračuna za 2024.
6		Prihodi poslovanja	131,048,124,894	149,371,031,691	163,695,750,899	166,949,629,102	166,855,703,694
	61	Prihodi od poreza	73,148,241,544	79,801,411,129	87,884,614,755	92,739,659,142	97,203,195,257
		Porez na dobit	9,306,092,983	8,398,134,621	8,440,199,903		
		Porezi na robu i usluge	63,474,383,219	71,042,826,359	78,984,488,485		
		Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	367,303,169	359,926,367	459,926,367		
		Ostali prihodi od poreza	462,173	523,782			
	62	Doprinosi	22,760,613,524	25,026,223,764	26,040,733,188	27,149,355,715	28,360,927,367
		Doprinosi za mirovinsko osiguranje	22,748,953,893	25,017,034,762	26,040,733,188		
		Doprinosi za zapošljavanje	11,659,632	9,189,002			
	63	Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar općeg proračuna	18,193,028,827	26,162,189,110	32,425,064,552	29,394,201,049	23,176,000,661
		Pomoći od inozemnih vlada	8,144,399	50,973,192	7,355,781		
		Pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU	17,661,904,983	25,546,550,665	31,522,988,575		
		Pomoći iz proračuna		58,966	244,000		
		Pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	51,972,760	134,372,236	176,116,555		
		Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan	165,666,526	172,100,098	276,935,286		
		Pomoći iz državnog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava	4,471,498	6,323,882	11,576,501		
		Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	300,868,661	251,810,071	429,847,854		
	64	Prihodi od imovine	3,025,282,007	2,481,598,497	2,445,044,455	2,477,660,644	2,663,490,807
		Prihodi od financijske imovine	2,167,373,308	1,526,183,719	1,508,563,407		
		Prihodi od nefinancijske imovine	562,652,564	667,007,678	777,094,474		
		Prihodi od kamata na dane zajmove	295,256,135	288,407,100	159,386,574		

¹⁷ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Državni proračun 2022. godina“ (2022.), dostupno na: <https://mfmin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno 6. travnja 2022.)

¹⁸ K. Cinotti, A. Garofulić, P. Mioč, M. Grubelić, L. Biotica, M. Škara i A. Leko: *MAZARS Porezni savjetnik*, Zagreb, Mazars Cinotti Consulting d.o.o., 2015., str. 19.

65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	3,870,769,754	4,477,980,334	4,460,641,890	4,623,137,060	4,750,734,841
	Upravne i administrativne pristojbe	651,466,759	815,833,856	826,046,380		
	Prihodi po posebnim propisima	3,219,302,995	3,662,146,478	3,634,595,510		
66	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	1,245,676,527	1,560,385,682	1,228,064,152	1,314,566,038	1,269,104,407
	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga	1,019,930,028	1,348,388,033	1,125,041,776		
	Donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan općeg proračuna	225,746,499	211,997,649	103,022,376		
67	Prihodi iz proračuna	8,178,516,736	9,189,611,485	8,442,086,018	8,458,729,234	8,618,315,244
	Prihodi od HZZO-a na temelju ugovornih obveza	8,178,516,736	9,189,611,485	8,442,086,018		
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	625,995,975	671,631,690	769,501,889	792,320,220	813,935,110
	Kazne i upravne mjere	597,923,389	652,149,585	745,439,906		
	Ostali prihodi	28,072,586	19,482,105	24,061,983		
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	530,334,477	923,998,016	793,130,060	745,466,808	815,576,386
71	Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	89,783,075	155,400,000	144,200,000	79,653,231	88,322,434
	Prihodi od prodaje materijalne imovine - prirodnih bogatstava	89,688,512	154,000,000	144,000,000		
	Prihodi od prodaje nematerijalne imovine	94,562	1,400,000	200,000		
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	336,382,399	493,638,101	348,730,060	424,613,577	486,053,952
	Prihodi od prodaje građevinskih objekata	331,350,852	379,184,315	343,586,118		
	Prihodi od prodaje postrojenja i opreme	497,157	110,262,210	2,028,527		
	Prihodi od prodaje prijevoznih sredstava	3,951,938	3,346,188	2,753,325		
	Prihodi od prodaje višegodišnjih nasada i osnovnog stada	582,452	845,388	362,090		
74	Prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine	104,169,003	274,959,915	300,200,000	241,200,000	241,200,000
	Prihodi od prodaje zaliha	104,169,003	274,959,915	300,200,000		
	UKUPNO	131,578,459,371	150,295,029,707	164,488,880,959	167,695,095,910	167,671,280,080

Izvor: Izrada autora prema podacima Ministarstva financija Republike Hrvatske, „Državni proračun 2022. godina“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/drzavni-proracun-2022-godina/3235> (pristupljeno 5. travnja 2022.)

Tablica 5 prikazuje podjelu proračunskih prihoda poslovanja Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu. Prema podacima iz proračuna razvidno je kako je primjer jednak prethodnim teorijskim saznanjima o podjeli proračunskih prihoda poslovanja. 2020. godine proračunski prihodi iznose 131.578.459.371,00 kuna, a 2021. godine 150.295.029.707,00 kuna. Plan za 2022. godinu je da iznose 166.488.880.959,00 kuna, a prema projekciji za 2023. godinu proračunski rashodi iznose 167.695.095.910,00 kuna i 167.671.280.080,00 kuna 2024. godine. Možemo zaključiti kako je Republici Hrvatskoj plan od 2020. do 2024. godine ostvariti trend povećanja ukupnih proračunskih prihoda poslovanja.

Kako bi se zadovoljile javne potrebe, često je potrebno izložiti se troškovima poput smanjenja imovine ili povećanja obveza. Rashodi i izdaci dijele se na razred 3, odnosno rashode poslovanja, razred 4 koji uključuje rashode za nabavu

nefinancijske imovine, te razred 5 u kojem se iskazuju izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova.¹⁹

Razred 3, točnije rashode poslovanja, kojeg čine rashodi za zaposlene, materijalni rashodi, financijski rashodi, subvencije, pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna, naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade, te ostali rashodi, predstavljaju proračunske (državne) rashode. Osim toga, proračunski rashodi su i rashodi za nabavu nefinancijske imovine koji se nalazi u razredu 4 i čine ih rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine, rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine, rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti, rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine i rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini.²⁰

Ukoliko proučavamo razred 3 u proračunu, prvo možemo primjetiti rashode za zaposlene koji uključuju troškove zaposlenika, a to su: plaće, ostali rashodi za zaposlene i doprinosi na plaće. Nakon toga, slijede ih materijalni rashodi u sklopu skupine 32 gdje se prikazuju naknade troškova zaposlenima (npr. službena putovanja, prijevoz), rashodi za materijal i energiju (npr. uredski materijal), rashodi za usluge (npr. usluge telefona ili prijevoza), naknade troškova osobama izvan radnog odnosa, te ostali nespomenuti rashodi poslovanja (npr. troškovi sudskih postupaka, premije osiguranja). Zatim, u sklopu skupine 34 prikazani su financijski rashodi koji se odnose na: kamate za izdane vrijednosne papire, kamate za primljene kredite i zajmove i ostale financijske rashode. Subvencije se nalaze u skupini 35 i ukoliko proučavamo proračun, možemo primjetiti kako su u okviru subvencija prikazani subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru, subvencije trgovačkim društvima, zadrugama, poljoprivrednicima i obrtnicima izvan javnog sektora i subvencije trgovačkim društvima, zadrugama, poljoprivrednicima i obrtnicima iz EU sredstava. Slijedom toga, možemo uočiti skupinu 36, odnosno pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna u sklopu kojih su prikazani: pomoći inozemnim vladama, pomoći međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima EU, pomoći unutar općeg proračuna, pomoći proračunskih korisnicima drugih proračuna, prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za

¹⁹ N. Bičanić, I. Jakir Bajo i M. Karačić, op. cit., str. 151.

²⁰ Narodne novine 144/2021, „Zakon o proračunu“ (2022.), čl. 4, st. 31, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_12_144_2457.html (pristupljeno 6. travnja 2022.)

financiranje redovne djelatnosti, pomoći temeljem prijenosa EU sredstava, te prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna. Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade čine naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i ostale naknade građanima i kućanstvima iz proračuna, i nalaze se u skupini 37. Posljednja skupina rashoda poslovanja je skupina 38 (ostali rashodi) gdje se prikazuju: tekuće donacije, kapitalne donacije, kazne penali i naknade štete; izvanredni rashodi i kapitalne pomoći.²¹

Drugi dio proračunskih rashoda čine rashodi za nabavu nefinancijske imovine, a to su: rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine (materijalna i nematerijalna imovina), rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine (građevinski objekti, prostrojenja i oprema, prijevozna sredstva, knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti; višegodišnji nasadi i osnovno stado, te nematerijalna proizvedena imovina), rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti, rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine (zalihe) i rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini (na građevinskim objektima, na postrojenjima i opremi, prijevoznim sredstvima i za ostalu nefinancijsku imovinu).²²

Sa knjigovodstvenog aspekta, važno je provjeriti jesu li rashodi prikazani točno i je li ostala dokumentacija vjerodostojna te ukoliko nedostaje bilo kakva faktura ili odluka treba ju pribaviti na vrijeme kako prilikom kontrole nebi došlo do sumnje i problema (od strane revizora).²³

U nastavku slijedi primjer proračuna u kojem su prikazani proračunski rashodi.

Tablica 6: Rashodi poslovanja Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK)

RASHODI POSLOVANJA								
Razred	Skupina	Podskupina	Naziv rashoda	Izvršenje 2020.	Plan 2021.	Proračun za 2022.	Projekcija proračuna za 2023.	Projekcija proračuna za 2024.
3			Rashodi poslovanja	148,666,526,053	158,925,367,753	160,916,758,752	161,377,595,322	159,074,104,800
	31		Rashodi za zaposlene	22,927,710,626	23,885,201,981	24,992,012,525	25,300,710,894	25,203,564,159
		311	Plaće (Bruto)	18,809,460,368	19,586,738,093	20,552,204,940		
		312	Ostali rashodi za zaposlene	824,587,776	837,549,456	861,560,071		
		313	Doprinosi na plaće	3,293,662,483	3,460,914,432	3,578,247,514		

²¹ N. Bičanić, I. Jakir Bajo i M. Karačić, op. cit., str. 151-236.

²² Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Državni proračun 2022. godina“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno 6. travnja 2022.)

²³ K. Cinotti, A Garofulić, P. Mioč, M. Grubelić, L. Biotica, M. Škara i A. Leko, op. cit., str. 19

32	Materijalni rashodi	14,300,733,662	18,339,844,262	16,637,504,058	16,637,861,593	17,198,491,425
	321	Naknade troškova zaposlenima	1,092,408,027	1,262,201,498	1,324,343,007	
	322	Rashodi za materijal i energiju	5,744,569,114	7,122,162,564	5,219,471,156	
	323	Rashodi za usluge	6,692,983,509	8,914,746,214	9,186,227,887	
	324	Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	41,483,056	91,802,399	98,327,026	
	329	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	729,289,956	948,931,587	809,134,982	
34	Financijski rashodi	8,650,565,873	7,417,336,604	7,925,295,516	6,580,455,399	6,008,481,843
	341	Kamate za izdane vrijednosne papire	7,012,452,054	5,861,568,853	6,763,152,172	
	342	Kamate za primljene kredite i zajmove	588,357,440	532,072,500	534,709,095	
	343	Ostali financijski rashodi	1,049,756,379	1,023,695,251	627,434,249	
35	Subvencije	14,244,591,194	11,568,901,672	8,054,779,058	7,841,941,822	7,528,249,249
	351	Subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru	723,401,030	628,793,216	657,952,141	
	352	Subvencije trgovačkim društvima, poljoprivrednicima i obrtnicima izvan javnog sektora	6,931,386,233	4,038,841,651	1,964,105,469	
	353	Subvencije trgovačkim društvima, zadrugama, poljoprivrednicima i obrtnicima iz EU sredstava	6,589,803,931	6,901,266,805	5,432,721,448	
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	30,624,045,434	37,742,446,309	39,524,326,062	39,771,293,573	36,476,550,697
	361	Pomoći inozemnim vladama	93,273,618	98,259,945	84,422,897	
	362	Pomoći međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima EU	4,034,690,517	3,697,116,685	4,589,798,430	
	363	Pomoći unutar općeg proračuna	11,971,035,504	16,395,109,778	13,705,790,244	
	366	Pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna	9,527,984,080	9,966,590,925	10,202,679,241	
	368	Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava	4,680,582,176	7,089,139,541	9,533,558,002	
	369	Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	316,479,539	496,229,435	1,408,077,248	
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	51,421,759,019	52,522,864,588	54,585,278,143	56,204,215,753	58,877,889,403
	371	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja	37,319,372,855	37,158,172,643	38,422,452,169	
	372	Ostale naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	14,102,386,164	15,364,691,945	16,162,825,974	
38	Ostali rashodi	6,497,120,244	7,448,772,337	9,197,563,390	9,041,116,288	7,780,878,024
	381	Tekuće donacije	2,755,021,444	2,907,609,381	2,664,422,168	
	382	Kapitalne donacije	482,605,621	869,931,254	1,334,429,221	
	383	Kazne, penali i naknade štete	194,602,529	226,065,183	187,461,297	
	385	Izvanredni rashodi		100,000,000	100,000,000	
	386	Kapitalne pomoći	3,064,890,650	3,345,166,519	4,911,250,704	
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	4,893,891,904	8,440,467,808	12,908,411,930	8,385,412,676	7,383,579,251
41	Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	235,391,297	320,012,445	592,233,456	255,601,179	197,562,789
	411	Materijalna imovina - prirodna bogatstva	96,635,573	40,323,000	23,447,000	
	412	Nematerijalna imovina	138,755,724	279,689,445	568,786,456	
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	3,430,306,564	6,725,540,871	9,271,319,817	6,310,653,183	5,829,309,738
	421	Građevinski objekti	1,037,971,833	3,179,387,536	3,521,930,240	
	422	Postrojenja i oprema	1,962,117,345	2,674,284,288	4,842,708,522	
	423	Prijevozna sredstva	286,191,625	442,454,552	369,587,750	
	424	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti	8,522,810	29,849,917	18,512,922	
	425	Višegodišnji nasadi i osnovno stado	704,401	1,517,200	1,101,719	
	426	Nematerijalna proizvedena imovina	134,798,548	398,047,378	517,478,664	
43	Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	1,374,001	4,717,855	2,018,432	1,976,800	1,980,700
	431	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	1,374,001	4,717,855	2,018,432	
44	Rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine	653,652,002	502,794,891	361,500,000	302,501,000	308,470,195
	441	Rashodi za nabavu zaliha	653,652,002	502,794,891	361,500,000	
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	573,168,041	887,401,746	2,681,340,225	1,514,680,514	1,046,255,829
	451	Dodatna ulaganja na građevinskim	555,718,044	750,856,969	2,591,670,942	
	452	Dodatna ulaganja na postrojenjima i	9,992,464	20,824,490	26,958,241	
	453	Dodatna ulaganja na prijevoznim	767,584	100,421,588	53,386,374	
	454	Dodatna ulaganja za ostalu nefinancijsku imovinu	6,689,949	15,298,699	9,324,668	
	Ukupno	153,560,417,957	167,365,835,561	173,825,170,682	169,763,007,998	166,457,684,051

Izvor: Izrada autora prema podacima Ministarstva financija Republike Hrvatske, „Državni proračun 2022. godina“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/drzavni-proracun-2022-godina/3235> (pristupljeno 5. travnja 2022.)

Tablica 6 prikazuje podjelu proračunskih rashoda poslovanja Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu. Prema podacima iz proračuna

vidno je kako je primjer jednak prethodnim teorijskim saznanjima o podjeli proračunskih rashoda, a osim toga, ukupni proračunski rashodi iznose 153.560.417.957,00 kuna 2020. godine, a 2021. godine 167.365.835.561,00 kuna. Plan za 2022. godinu je da rashodi iznose 173.825.170.628,00 kuna, te prema projekciji za 2023. godinu rashodi iznose 169.763.007.998,00 kuna i 166.457.684.051,00 kuna 2024. godine. Prema tome vidljivo je kako do 2023. godine proračunski rashodi bilježe povećanje nakon kojeg je plan smanjenje ukupnih rashoda.

2.4. Proračunski postupak

Svaki proračun prolazi kroz proces u kojem sudjeluje zakonodavna vlast, odnosno Sabor Republike Hrvatske, Vlada kao izvršna vlast, Ministarstvo financija u suradnji s ostalim ministarstvima i agencijama (npr. ministarstvo nadležno za strukturne reforme i koordinaciju fondova Europske unije), korisnici državnog proračuna i građani.²⁴

U nastavku slijedi slikoviti prikaz proračunskog postupka.

Slika 4: Proračunski proces

Izvor: Izrada autora prema D. Vašiček i V. Vašiček: *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2016., str. 28

²⁴ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 33

2.4.1. Planiranje, izrada i donošenje

Proračun započinje planiranjem u kojem se kao vodeći sudionik izdvaja Ministarstvo financija koje surađuje s ostalim sudionicima, a prvi zadatak je proslijediti uputu ministarstvima i agencijama, te državnim tijelima na razini razdjela organizacijske klasifikacije prilikom koje izrađuju strateške planove za trogodišnje razdoblje koje šalju nazad Ministarstvu financija, a osim toga i ministarstvu nadležnom za strukturne reforme i koordinaciju fondova Europske Unije. Kada ministarstvo nadležno za strukturne reforme i koordinaciju, te ministarstva nadležna za pojedinačne strukturne reforme dobiju povratne informacije, izrađuju nacionalni program reformi dok Ministarstvo financija izrađuje program konvergencije. Kada se prikupe: strateški planovi, nacionalni program reformi, program konvergencije i preporuke Vijeća Europske unije za Republiku Hrvatsku tada Ministarstvo financija izrađuje nacrt smjernica ekonomske i fiskalne politike za navedeno trogodišnje razdoblje, a Vlada donosi zaključak. Prilikom toga dobivaju se upute za izradu prijedloga državnog proračuna koje Ministarstvo financija dostavlja drugim ministarstvima i državnim tijelima na razini razdjela organizacijske klasifikacije, te izvanproračunskim korisnicima. S druge strane, zadaća proračunskih korisnika je dostaviti prijedloge financijskih planova ministarstvima i drugim državnim tijelima na razini razdjela organizacijske klasifikacije. Nakon dobivenih prijedloga financijskih planova istoimena ministarstva dostavljaju usklađene prijedloge financijskih planova Ministarstvu financija koje nadalje izrađuje nacrt proračuna za proračunsku godinu te projekcije za naredne dvije godine. Nacrt se dostavlja Vladi Republike Hrvatske koja utvrđuje prijedlog proračuna i projekcija i to dostavlja Saboru Republike Hrvatske koji donosi posljednju odluku te donosi proračun za narednu proračunsku godinu.²⁵

Ukoliko se želi saznati koliko će proračunski korisnik potrošiti na određenu stavku u proračunu tijekom planiranja proračuna, rashodi se prikazuju prema ekonomskoj klasifikaciji i koristi se linijski proračun. Međutim takav se oblik planiranja proračuna danas najmanje koristi. Ukoliko želimo znati aktivnosti države po funkcijama i programima i jesu li one u skladu sa ekonomskim i fiskalnim ciljevima zemlje koristi

²⁵ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Državni proračun 2022. godina“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno 8. travnja 2022.)

se proračun prema rezultatima. Posljednja vrsta proračuna usmjerena je rashodima i izdacima svrstanim po programima gdje se mjeri učinkovitost svakog programa u kojima se proučavaju odnosi troškova i koristi. Takva vrsta proračuna naziva se programski proračun.²⁶

2.4.2. Izvršenje proračuna i izvještavanje

Nakon što je proračun donesen slijedi njegovo izvršenje u kojem se kao glavni sudionik, pored ministarstava i ostalih tijela državne vlasti, izdvaja državna riznica čiji je zadatak upravljati javnim novcem, odnosno proračunskim prihodima i rashodima, kako bi bili poznati iznosi i uvjeti uz koje su državna sredstva deponirana, odnosno želi se postići da se sva plaćanja obavljaju na jedinstvenom računu (riznice) za sva ministarstva, izvanproračunske fondove, te jedinice lokalnih i područnih (regionalnih) samouprava.²⁷

Sustav jedinstvenog računa riznice kao takav, uveden je zbog problema pri upravljanju i kontroli nad proračunskim prihodima i rashodima, gdje se nije dobivalo realno stanje državnih financija ili stanje njenog depozita što nadalje produbljuje problem jer se ne može utvrditi stvarna visina sredstava koja su potrebna za financiranje proračunskih rashoda. Iz tog razloga, banke često nisu imale dovoljno likvidnih sredstava, a propast banaka jesu troškovi koje snose porezni obveznici. Sustavom riznice integriraju se sva ministarstva, agencije i druga državna tijela, izvanproračunski fondovi, te jedinice lokalnih i područnih (regionalnih) jedinica i dobiva se realno stanje oko plaćanja i upravljanja gotovinom gdje država ima uvid u te račune.²⁸

Osim toga, sustav jedinstvenog računa služi kao glavni izvor potpunih i vjerodostojnih informacija u kojem bi proračunski korisnici, izvanproračunski fondovi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i država imala potpune informacije u obliku financijskih izvješća, odnosno u obliku računovodstvenog,

²⁶ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 34

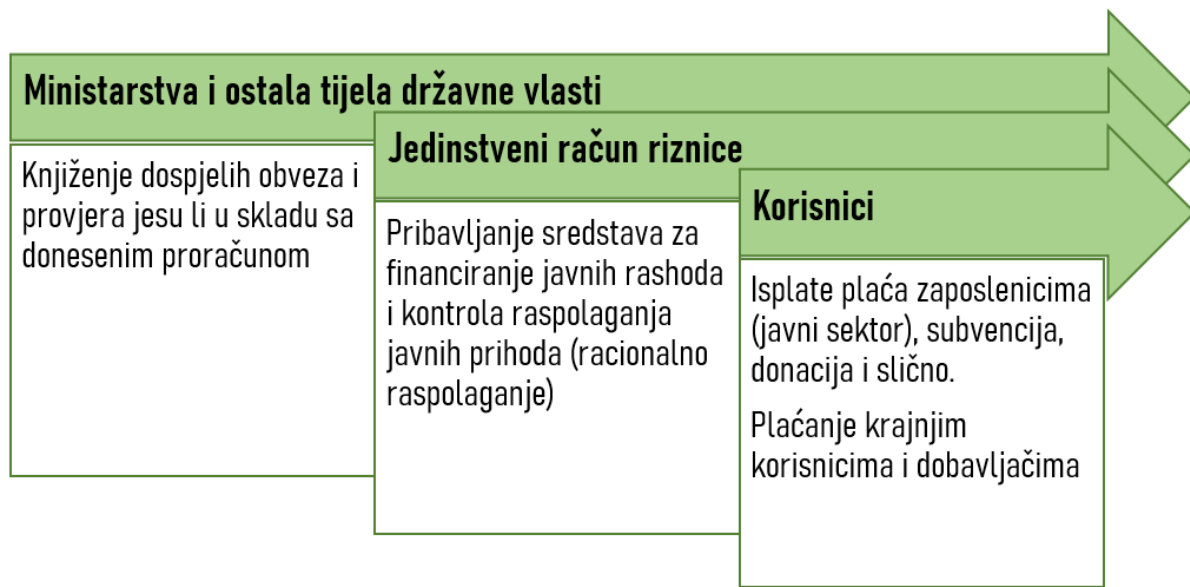
²⁷ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, "Državna riznica" (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/103> (pristupljeno 12. travnja 2022.)

²⁸ A. Bajo, "Državna riznica u Hrvatskoj- realnost ili mogućnost", *Povremeno glasilo instituta za javne financije*, broj 6, 2001.

proračunskog i statističkog izvještavanja prilikom kojih bi se preciznije donosile projekcije za naredne godine.²⁹

U nastavku slijedi slikoviti prikaz izvršenja proračuna korištenjem jedinstvenog računa riznice.

Slika 5: Jedinstveni račun riznice

Izvor: Izrada autora prema D. Vašiček i V. Vašiček: *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2016., str. 42.

Nadalje, sustav jedinstvenog računa nalazi se u depozitu Hrvatske narodne banke, a državna riznica, kao organizacija Ministarstva financija Republike Hrvatske ima funkcije pripremanja i izvršavanja proračuna, upravljanja likvidnošću (pribavljanja sredstava za podmirenjem javnih rashoda) i upravljanja javnim dugom. Prilikom obavljanja tih poslova državna riznica pogoduje smanjenju zaduživanja države jer se racionalnije raspolaže sredstvima kod podmirenja javnih rashoda.³⁰

U Republici Hrvatskoj glavni problem jedinstvenog računa riznice proizlazio je zbog velikog broja računa proračunskih korisnika koji nisu bili evidentirani putem jedinstvenog računa riznice otvorenog kod HNB-a, odsustvo informacijskog sustava putem kojeg bi država imala informacije vezane za račune proračunskih korisnika i o točnom broju računa proračunskih korisnika, te nije postojala uprava ili sektori unutar

²⁹ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 46

³⁰ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, "Državna riznica" (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/103> (pristupljeno 12. travnja 2022.)

Ministarstva financija koji su vodili kontrolu o sredstvima proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Dakle, iako je postojao jedinstveni račun kod HNB-a kunski i devizni depoziti su se i dalje nalazili na brojim bankovnim računima, umjesto da su bili orijentirani upravo na sustav jedinstvenog računa.³¹

Nadalje, je sve više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prihvaćalo sustav jedinstvenog računa jer im je značajno olakšalo poslovanje. Na primjer, u takvim uvjetima više nema prijenosa sredstava na račune proračunskih korisnika i svako se plaćanje s računa riznice prikazuje u poslovnim knjigama proračuna u obliku rashoda u trenutku plaćanja i prilikom toga nisu potrebna usklađenja evidencija među korisnicima i proračunima, a prihodi se priznaju na temelju obavijesti nadležnog proračuna o obavljenim plaćanjima prema dobavljačima.³²

Danas postoji suvremeni financijsko-informacijski sustav koji je kreiran tako da su vidljive sve transakcije iz svih faza proračunskog procesa, a osim toga od 1. siječnja 2007. godine država je ukinula sve račune proračunskih korisnika koje su imali u drugim bankama te se transakcije obavljaju jedino preko jedinstvenog računa kod HNB-a.³³

Također, postoje i sektori unutar Ministarstva financija Republike Hrvatske koji imaju svoje djelatnosti koje obavljaju. Primjer tome je Sektor za izvršenje državnog proračuna čija je djelatnost obavljati plaćanja proračunskih korisnika, izraditi projekcije novčanih tokova, sastavljati financijske izvještaje državnog proračuna i slično.³⁴

2.4.3. Nadzor i revizija proračuna

Nakon planiranja, izrade i donošenja proračuna, te i samog izvršenja, potrebno je prosuditi jesu li javni prihodi bili utrošeni na javne rashode u planiranom iznosu, jesu

³¹ A. Bajo, "Državna riznica u Hrvatskoj- realnost ili mogućnost", *Povremeno glasilo instituta za javne financije*, broj 6, 2001.

³² N. Bičanić, I. Jakir Bajo i M. Karačić, op. cit., str. 285.

³³ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, "Državna riznica" (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/103> (pristupljeno 12. travnja 2022.)

³⁴ Ministarstvo financija Republike Hrvatske, "Izvršenje proračuna" (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/izvršenje-proracuna/148> (pristupljeno 12. travnja 2022.)

li se prikupila proračunska sredstva u planiranom iznosu, jesu li dostavljeni financijski izvještaji vjerodostojni, odnosno jesu li izvještaji sastavljeni prema propisima kako bi se dobili stvarni podaci o proračunu koji bi koristili donošenju novog proračuna. Odgovori na sva pitanja dobivaju se u procesu nadzora u obliku: državne revizije, proračunskog nadzora, unutarnje revizije i sustava financijskog upravljanja i kontrole.³⁵

Državnu reviziju u Republici Hrvatskoj obavlja Državni ured za reviziju koji vrši ispitivanja nad: državnim proračunom, korisnicima državnog proračuna, proračunom jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih pravnih osoba koje se financiraju iz proračuna, a glavni zadatak je procijeniti jesu li financijska izvješća poput bilance, računa dobiti i gubitka i bilješke uz financijska izvješća prikazani u skladu s računovodstvenim načelima i standardima, točnije prikazuju li ona istinit i stvaran financijski položaj. Osim toga, provjeravaju se sve aktivnosti u vezi s poslovanjem poduzeća koje uključuju: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, planiranje, računovodstveno poslovanje, prihode, rashode, obveze, imovinu i slično.³⁶

Nadalje, vanjski revizor kojeg je imenovao Hrvatski sabor i koji obavlja državnu reviziju procjenjuje učinkovitost ostvarenih ciljeva koji su prethodno bili planirani proračunom prilikom kojeg se dobijaju podaci i informacije koje mogu potaknuti korektivne mjere pri donošenju novog proračuna. A osim toga, procjenjuje se je li proračun ekonomičan, odnosno je li u skladu sa ekonomskom i fiskalnom politikom zemlje.³⁷

Prilikom obavljanja revizije, revizor se drži revizijskih standarda koji su u Republici Hrvatskoj utvrđeni prema Međunarodnoj organizaciji vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI), odnosno organizaciji koja je uvela standarde koji uređuju i propisuju rad revizijskih institucija da se revizija obavlja odgovorno, transparentno i učinkovito.

³⁵ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 49.

³⁶ Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „Nadležnost i djelokrug rada Ureda“ (2022.), dostupno na: <https://www.revizija.hr/o-nama/nadleznost-i-djelokrug-rada-ureda/338> (pristupljeno 13. travnja 2022.)

³⁷ Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „Tko obavlja reviziju financijskih izvještaja Ureda?“ (2022.), dostupno na: <https://www.revizija.hr/o-nama/tko-obavlja-reviziju-financijskih-izvjestaja-ureda/1401> (pristupljeno 13. travnja 2022.)

Prema INTOSAI standardima postoje tri vrste revizija, a to su: financijska revizija, revizija uspješnosti i revizija usklađenosti.³⁸

„Financijska revizija, odnosno revizija pravilnosti obuhvaća:“³⁹

- a) potvrđivanje financijske odgovornosti jedinica koje podliježu reviziji, uključujući ispitivanje i procjenjivanje financijskih dokumenata i iznošenje mišljenja u svezi financijskih izvještaja;
- b) potvrđivanje financijske odgovornosti državne uprave u cjelini;
- c) reviziju financijskih sustava i transakcija, uključujući procjenu usklađenosti s primijenjenim zakonima i propisima;
- d) reviziju funkcija interne kontrole i interne revizije;
- e) reviziju poštenosti i istinitosti upravnih odluka koje su donesene unutar jedinice kod koje se obavlja revizija; i
- f) izvješćivanje o bilo kojim drugim pitanjima koja se pojavljuju ili se odnose na reviziju, a što vrhovna revizijska institucija (VRI) smatra da treba objaviti.

„Revizija uspjeha odnosi se na reviziju ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti i obuhvaća.“⁴⁰

- a) reviziju ekonomičnosti upravnih aktivnosti u skladu sa značenjem upravnih načela i prakse te politikama uprave;
- b) reviziju učinkovitosti korištenja ljudskih, financijskih i drugih resursa, uključujući ispitivanje informacijskih sustava, mjera uspjeha te kontrolnih i drugih postupaka kod jedinice kod koje se obavlja revizija radi otklanjanja uočenih nedostataka; i
- c) reviziju djelotvornosti uspjeha u odnosu na postignute ciljeve jedinice kod koje se obavlja revizija, te reviziju ostvarenih aktivnosti u usporedbi s namjeravanim.

³⁸ INTOSAI, „Professional Standards“ (2022.), dostupno na: <https://www.intosai.org/what-we-do/professional-standards> (pristupljeno 17. travnja 2022.)

³⁹ Narodne novine 93/94 i 146/11, „Odluka o objavi prijevoda okvira revizijskih standarda međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (intosai)“ (2022.), dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=2527> (pristupljeno 17. Travnja 2022.)

⁴⁰ Narodne novine 93/94 i 146/11, „Odluka o objavi prijevoda okvira revizijskih standarda međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (intosai)“ (2022.), dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=2527> (pristupljeno 17. Travnja 2022.)

Revizija usklađenosti usmjerena je ispitivanju jesu li sve aktivnosti određenog poduzeća ili subjekta u skladu sa zakonima, propisima, pravilima, kodeksima, mjerama i slično, a osim toga odnosi se i na primjenu dobrog financijskog upravljanja. Prilikom revizije usklađenosti, revizor daje ocjenu jesu li podaci, izvještaji i ostale aktivnosti poduzeća pouzdane, cjelovite, razumljive, dostupne, prihvatljive i vjerodostojne. U sklopu revizije usklađenosti postoje tri strane, točnije trostrani odnos koji čine revizor, korisnik i odgovorna strana, a sve u cilju održavanja i povećanja sigurnosti u obavljanju revizije u skladu sa standardima i kriterijima. Važno je napomenuti kako se revizija obavlja u skladu sa ISSAI-400, a to su temeljna načela revizije usklađenosti prilikom kojih možemo dobiti podatke o svrsi ISSAI standarda, elementima revizije usklađenosti, načelima istoimene revizije, te o samoj primjeni revizije usklađenosti.⁴¹

2.5. Financijsko izvještavanje proračunskih korisnika

Važnost informiranja, odnosno analiza podataka danas je sve značajnija zbog utjecaja u izboru strateških odluka. Zbog toga je i financijsko izvještavanje od velike važnosti, jer upravo analizom financijskih izvještaja, konkretno novčanih tokova, moguće je dobiti informacije o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja proračunskih korisnika.⁴²

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja jedni su od standarada koji se primjenjuju u Republici Hrvatskoj a podrazumijevaju računovodstvena načela i pravila vezana direktno za knjiženje poslovnih događaja, a osim toga i za sastavljanje financijskih izvještaja koji pomažu revizorima u donošenju mišljenja prilikom revizije određenog subjekta. Uz Hrvatske standarde financijskog izvještavanja koriste se i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja ali za velike poduzetnike i subjekte. Točnije, veliki poduzetnici i subjekti dužni su sastavljati i prikazivati godišnje financijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, dok su mikro, mali i srednji poduzetnici dužni sastavljati i

⁴¹ Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „ISSAI-400 Temeljna načela revizije usklađenosti“ (2022.), dostupno na: https://www.revizija.hr/UserDocsImages/novosti/dokumenti/ISSAI_400.pdf (pristupljeno 17. travnja 2022.)

⁴² D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 163.

prikazivati godišnje financijske izvještaje u skladu sa Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja.⁴³

U nastavku slijedi tablica koja prikazuje opća načela financijskog izvještavanja i tablica koja prikazuje osnovne računovodstvene kategorije koje se prikazuju u financijskim izvještajima prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI).

Tablica 7: Opća načela financijskog izvještavanja

Opća načela financijskog izvještavanja	
Dosljednost	Primjena računovodstvenih politika prilikom prikazivanja i klasifikacije pozicija u izvještajima tijekom obračunskih razdoblja. Prikazivanje i klasifikacija pozicija mora biti ISTA tijekom više obračunskih razdoblja.
Nastanak događaja	Transakcije i poslovni događaji knjiže se kada nastanu (ne kada se naplate).
Neograničenost vremena poslovanja	Smatra se da će subjekt poslovati vremenski neograničeno, odnosno da neće doći do prestanka poslovanja ili smanjenja opsega poslovanja.
Trošak nabave	Na proizvode i usluge ne može se prenijeti veća vrijednost od nabavne.
Usporedivost	Trebaju se obavljivati informacije prethodnog razdoblja u izvještaju. Na primjer, ukoliko je tekuća godina 2022., u izvještaju za 2022. godinu trebaju biti prikazane pozicije, odnosno novčani tokovi i za 2021. godinu kako bi se podaci mogli uspoređivati.
Opreznost	Imovina i prihodi se blago podcjenjuju, a obveze i rashodi blago precjenjuju kako bi se u uvjetima neizvjesnosti što racionalnije iskazivale pozicije, međutim prema načelu opreznosti ne smije se podcjenjivati i precjenjivati namjerno i neracionalno.
Prijeboj	Imovina i prihodi, te obveze i rashodi se ne smiju prebijati.
Bilanični kontinuitet	Početa bilanca poslovne godine odgovara bilanci prethodne godine.
Značajnost	Informacija je značajna onda kada može utjecati na strateške odluke subjekta,

⁴³ I. Dojčić, D. Lukač, J. Rakijašić, S. Slovinac, M. Štahan, B. Tušek, D. Zaloker i K. Žager: *Računovodstvo i porezi za poduzetnike*, Zagreb, TEB poslovno savjetovanje, 2017., str. 17.

	odnosno kada njezino neobjavlivanje može naušiti poslovanje.
Odvojeno mjerenje stavki	Imovina, obveze i kapital mjere se odvojeno.

Izvor: Izrada autora prema I. Dojčić, D. Lukač, J. Rakijašić, S. Slovinac, M. Štahan, B. Tušek, D. Zaloker i K. Žager: Računovodstvo i porezi za poduzetnike, Zagreb, TEB poslovno savjetovanje, 2017., str. 18-19.

Tablica 8: Osnovne računovodstvene kategorije financijskog izvještavanja

Osnovne računovodstvene kategorije	
Imovina	Sredstva koja se prikupljaju i koje nadzire i kontrolira proračun te koja služe za financiranje rashoda, odnosno od kojih se očekuju neke koristi u budućnosti, a klasificiraju se prema vrsti, trajnosti i funkciji. Prema vrsti imovina se dijeli na financijsku i nefinancijsku imovinu, a prema trajnosti to je dugotrajna i kratkotrajna imovina.
Obveze	Dugovanja proračuna, točnije proračunskih korisnika koja se financiraju resursima/sredstvima, odnosno imovinom. Obveze dijelimo na: obveze za rashode (za zaposlene, materijalne rashode, financijske rashode, itd), obveze za nabavu nefinancijske imovine, obveze za vrijednosne papire (za čekove, mjenice, obveznice, itd.) i obveze za kredite i zajmove.
Kapital	Ostatak imovine nakon podmirenja obveza, te služi u slučaju rasta obveza i smanjenja imovine. Dakle, služi kao pokriće rizika poslovanja.
Prihodi	Povećanje ekonomskih koristi imovine koje se prikazuje u obliku kratkoročnih, visoko likvidnih ulaganja ili priljeva novca. Dijele se na: prihode poslovanja i prihode od prodaje nefinancijske imovine.
Rashodi	Smanjenje ekonomskih koristi imovine ili povećanje obveza. Rashodi se dijele na: rashode poslovanja i rashode za nabavu nefinancijske imovine.
Dobit	Povećanje ekonomskih koristi usporedbom prihoda i rashoda (ukoliko su prihodi veći od rashoda).
Gubitak	Smanjenje ekonomskih koristi usporedbom prihoda i rashoda (ukoliko su rashodi veći od prihoda).

Izvor: Izrada autora prema I. Dojčić, D. Lukač, J. Rakijašić, S. Slovinac, M. Štahan, B. Tušek, D. Zaloker i K. Žager: Računovodstvo i porezi za poduzetnike, Zagreb, TEB poslovno savjetovanje, 2017., str. 19-20. i N. Bičanić, I. Jakir Bajo i M. Karačić: *Poračunsko računovodstvo*, 4. nepromijenjeno izdanje, Zagreb, TEB poslovno savjetovanje, 2018., str. 55-275.

2.5.1. *Financijski izvještaji*

Najznačajniji izvor informacija svakom proračunskom korisniku su financijski izvještaji koji prikazuju poslovanje i novčane tokove subjekta. Upravo zbog toga je važno da su informacije koje prikazuju financijski izvještaji istinite i objektivne, odnosno da prikazuju realnu sliku poslovanja.⁴⁴

Poduzetnici, odnosno proračunski korisnici dužni su sastavljati godišnji financijski izvještaj i godišnji konsolidirani financijski izvještaj. Osim toga i financijske podatke za statističke ili druge potrebe, te godišnje izvješće i izvješće posloводства koje se odnose na izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja i na izvještaj o plaćanjima u javnom sektoru, te na nefinancijsko izvješće pomoću kojih njihovi korisnici analiziraju dobivene podatke i ocjenjuju poslovanje subjekta. Svi navedeni izvještaji moraju biti izrađeni i prikazani u skladu sa Zakonom o računovodstvu gdje su subjekti odgovorni za godišnje financijske izvještaje koje sastavljaju i njihovu javnu objavu te za ispravnost pohranjenih isprava u Fini.⁴⁵

Postoje dvije vrste financijskih izvještaja, a to su eksterni financijski izvještaji i interni financijski izvještaji. Eksterni financijski izvještaji se odnose na izvještaje čije su informacije cjelovite i takvi su izvještaji propisani jer zadovoljavaju potrebe većine korisnika, dok su interni financijski izvještaji prilagođeni pojedinom korisniku. Glavna razlika između državnog financijskog izvještavanja i financijskog izvještavanja poduzetnika jest novi nalog da državno računovodstvo pruža informacije o proračunskim i zakonskim ograničenjima gdje je računovodstveni proces dosta složeniji jer se zahtjeva da financijski izvještaji državnih jedinica odnosno

⁴⁴ Hrvatska poštanska banka, „Što pokazuju vaši financijski izvještaji“ (2022.), dostupno na: <https://www.hpb.hr/hr/sto-pokazuju-vasi-financijski-izvjestaji/3777> (pristupljeno 24. travnja 2022.)

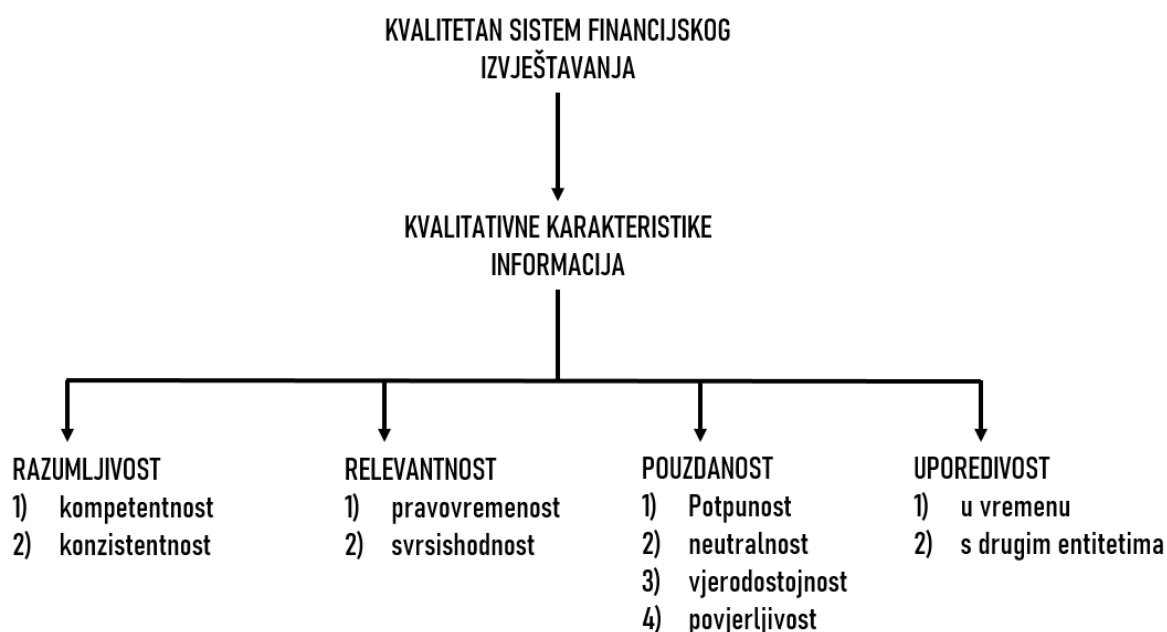
⁴⁵ I. Dojčić, D. Lukač, J. Rakijašić, S. Slovinac, M. Štahan, B. Tušek, D. Zaloker i K. Žager, op. cit. str. 23-24.

proračunskih korisnika moraju osigurati kvalitetne podatke koji daju informacije o položaju, uspješnosti i promjenama financijskog položaja izvještajne jedinice.⁴⁶

Kvalitetne informacije znače da one imaju kvantitativne karakteristike. Kvantitativne karakteristike podrazumijevaju da su razumljive korisnicima, da su relevantne, odnosno da su im informacije dostupne pravovremeno te se mogu uspoređivati prošli, sadašnji i budući podaci u izvještaju. Pouzdane informacije su vjerodostojne, potpune, istinite, te su usporedive.⁴⁷

U nastavku slijedi prikaz kvalitetnog sistema financijskog izvještavanja.

Slika 6: Kvalitetan sistem financijskog izvještavanja

Izvor: B. Čegar, M. Letica i J. Jurić, „Kvaliteta eksternog financijskog izvještavanja u javnim visokoškolskim ustanovama- slučaj Bosne i Hercegovine“, *Pregledni rad*, 2016., str. 50., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/300133> (pristupljeno 24. travnja 2022.)

Nadalje, važnost financijskih izvještaja ističe se informacijama koje poslovni subjekt, sastavljanjem istih, dobije o svojim izvorima, te raspodjeli i upotrebi svojih resursa. Osim toga iz financijskih izvještaja mogu se dobiti informacije udovoljavaju li aktivnosti poslovnog subjekta njihovim strateškim ciljevima. Također, nakon javne objave drugi poslovni subjekti mogu dobiti informacije posluje li poslovni subjekt sa

⁴⁶ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 162-163.

⁴⁷ B. Čegar, M. Letica i J. Jurić, „Kvaliteta eksternog financijskog izvještavanja u javnim visokoškolskim ustanovama- slučaj Bosne i Hercegovine“, *Pregledni rad*, 2016., str. 49-50., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/300133> (pristupljeno 24. travnja 2022.)

kojim žele ostvariti suradnju u skladu sa Zakonom o računovodstvu (Narodne novine 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20 i 47/20) i ostalim propisima i mjerama, odnosno jesu li mu resursi upotrijebljeni i prvotno stečeni u skladu sa zakonskim zahtjevima.⁴⁸

Korisnici financijskih izvještaja u osnovi se dijele na vanjske i unutarnje, odnosno eksterne korisnike kao što su: dobavljači, kupci, vlada, javnost i slično, te interne korisnike kao što je menadžment poslovnog subjekta. Za eksterne korisnike financijski izvještaji važni su ponajprije kako bi prikupili informacije o poslovanju poslovnog subjekta što bi im nadalje pomoglo u predviđanju poslovanja u budućnosti istog poslovnog poslovnog subjekta te tako, ukoliko su zadovoljni prikupljenim informacijama, sklopili suradnju odnosno uložili u poslovanje. Informacije koje oni prikupljaju su vezane za: visinu dobiti, profitabilnost ulaganja koja je povezana s rizikom ulaganja, rejting i kreditnu sposobnost poduzeća i slično. S druge strane, interni korisnici, odnosno menadžment poduzeća želi prikupiti informacije o poslovanju svoga poduzeća kako bi planirali izvještaje u budućnosti. Važno je istaknuti kako menadžment zanimaju sve informacije iz svih kategorija financijskog izvještaja, što je logičan slijed jer se radi o poduzeću kojim upravljaju. Pa je stoga i cilj da se ostvaruje rast i razvoj poduzeća, da zaposlenici primaju prikladne plaće, da poduzeće posluje u skladu sa zakonima i ostalim propisima i mjerama kako se nebi narušio ugled poduzeća i slično.⁴⁹

2.5.2. Poslovne knjige i knjigovodstvene isprave

Najvažnije komponente za svakog proračunskog korisnika i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su: poslovne knjige, knjigovodstvene isprave, obrada podataka i bilančnih pozicija, priznavanje prihoda i rashoda, odnosno

⁴⁸ D. Vašiček i V. Vašiček, op. cit., str. 164.

⁴⁹ Posao.hr, „Financijski izvještaji: Temelj racionalne poslovne odluke” (2010.), dostupno na: <https://www.posao.hr/clanci/karijera/na-radnom-mjestu/financijski-izvjestaji-temelj-racionalne-poslovne-odluke/382/> (pristupljeno 28. travnja 2022.)

primitaka, izdataka, financijsko izvještavanje i slično, koje trebaju biti točne, istinite, pouzdane i čiji se poslovni događaji prikazuju pojedinačno.⁵⁰

Dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige su poslovne knjige u kojima se unose knjigovodstvene promjene po redoslijedu njihova nastanka, u kojima se vodi evidencija o poslovnim, tj. knjigovodstvenim promjenama koje su nastale na pozicijama u izvještajima poput imovine, obveza, vlastitih izvora, na prihodima i rashodima, a služe kako bi pomogle u praćenju poslovanja poduzeća i za potrebe nadzora i kontrole nad poslovanjem.⁵¹

Obvezne pomoćne knjige su, kako naziv i sam govori, obvezne zbog toga što se vodi evidencija o dugotrajnoj nefinancijskoj imovini (analitično knjigovodstvo) i to po vrsti, količini i vrijednosti i drugim potrebnim informacijama i podacima, a osim toga analitično-knjigovodstveno se vodi i kratkotrajna nefinancijska imovina, također po vrsti, količini i vrijednosti, a imovina kao takva se odnosi na zalihe materijala, proizvode i robe. Nadalje, u obveznim pomoćnim knjigama vodi se evidencija i o financijskoj imovini i obvezama poput potraživanja i obveza, primljenih i izdanih vrijednosnih papira ili drugih financijskih instrumenata, primljenih kredita, zajmova i slično. Važno je voditi evidencije o blagajni (kunska, devizna ili druge), a također i o jamstvima i garancijama koje proračunski subjekt prima i daje. Vrlo su važne evidencije o ulaznim i izlaznim računima, te kako svaki poslovni subjekt ima zaposlenike, potrebno je voditi i evidencije o putnim nalogima i korištenjem službenih vozila tih istih zaposlenika.⁵²

Ministarstvo financija je nakon 2016. godine uvelo reformu za obvezu vođenja evidencije o sudskim sporovima koji su u tijeku, a iskazuju se u izvanbilančnoj evidenciji. Od tada su uvedena nova konta u kontni plan, a to su 99151 i 99651 koji glase kao Potencijalne obveze po osnovi sudskih sporova u tijeku. Nakon 2017. navedena promjena propisana je svim proračunima, proračunskim korisnicima i

⁵⁰ Narodne novine 144/21, „Zakon o proračunu“ (2022.), čl. 131 i 132, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/283/Zakon-o-prora%C4%8Dunu> (pristupljeno 28. travnja 2022.)

⁵¹ Narodne novine 87/08 i 136/12, „Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu“ (2022.), čl. 6, st. 1-3, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2374.html (pristupljeno 28. travnja 2022.)

⁵² Narodne novine 87/08 i 136/12, „Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu“ (2022.), čl. 7, st. 1-4, dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2374.html (pristupljeno 28. travnja 2022.)

izvanproračunskim korisnicima, što bi značilo da su svi dužni voditi evidencije o obvezama za sudske sporove koje imaju.⁵³

Prethodno smo ustanovili da se svaka poslovna promjena mora evidentirati, a proračunski subjekt evidentira svoje knjigovodstvene ili poslovne promjene knjigovodstvenim ili poslovnim ispravama koje služe kao dokaz da se promjena stvarno i dogodila. Postoji razlika između poslovnih i knjigovodstvenih isprava. Poslovne se odnose na događaje koji nisu nastali već su potencijalni, odnosno njihov se nastup očekuje u budućnosti, dok su knjigovodstvene isprave dokaz za događaje koji su stvarno i nastali. Svaka isprava mora biti uredno prikazana kako bi se mogli iščitati datum, mjesto, sadržaj, vrijednost i slično, te da su ti podaci istiniti, odnosno da je svaka isprava vjerodostojna koju će zatim odgovorna osoba ovjeriti svojim potpisom (ili elektronički potpisom). Međutim, prije svakog ovjeravanja potrebno je provjeriti njezinu ispravnost. Formalna ispravnost odnosi se na provjeru podataka poput datuma, naziva, iznosa, itd. Računska ispravnost odnosi se na provjeru jesu li računске operacije točne, a kod materijalne ispravnosti važno je provjeriti je li u skladu s poslovnim događajem koji se dogodio zbog kojeg je upravo i ispostavljena.⁵⁴

Nakon što je provjerena ispravnost knjigovodstvene isprave, te je i ovjerena od strane odgovorne osobe, podaci iz knjigovodstvene isprave unose se u poslovne knjige. Trajno se čuvaju one knjigovodstvene isprave u kojima je prikazana analitička evidencija o plaćama za koje se plaćaju obvezni doprinosi i na kojima su prikazane isplatne liste. Najmanje jedanaest godina se čuvaju knjigovodstvene isprave čiji su podaci prikazani u dnevniku i glavnoj knjizi, a do jedanaest godina se čuvaju isprave čiji su podaci uneseni u pomoćne knjige.⁵⁵

3. Porezni oblici kod proračuna

U suvremenim državama najvažniji izvor za financiranje javnih rashoda poput obrazovanja, javne sigurnosti, zdravstvene zaštite i slično upravo su porezi koji se

⁵³ N. Bičanić, I. Jakir Bajo i M. Karačić, op. cit., str. 34-35.

⁵⁴ Ibidem, str. 37-39.

⁵⁵ I. Dojčić, D. Lukač, J. Rakijašić, S. Slovinac, M. Štahan, B. Tušek, D. Zaloker i K. Žager, op cit. str. 11-13.

ubiru izravno (npr. porez na dohodak, prirez porezu na dohodak, porez na dobit) ili neizravno (npr. porez na dodanu vrijednost, trošarine, porez na promet nekretnina). Osim toga, porezi su obvezna davanja te neplaćanjem istih država može putem sudova prisiliti naplatu. Plaćanjem poreza ne dobivamo izravnu protuuslugu. To znači da nije utvrđena količina javnog dobra koju ćemo koristiti. Na primjer, platili smo 1.000,00 kuna u okviru poreza na dohodak i želimo se koristiti cestama u visini tog iznosa. Takav primjer u praksi je nemoguć jer je svrha javnog dobra racionalno raspolaganje i ravnopravno korištenje svih građana.⁵⁶

Porezni se sustav u Republici Hrvatskoj počeo razvijati nakon Domovinskog rata a porez na dohodak prvi je porez koji je uveden nakon kojeg su uvedeni porez na dobit, trošarine, itd. Najveći značaj za zemlju bilo je uvođenje poreza na dodanu vrijednost u sklopu s orijentiranosti Republike Hrvatske tržišnoj ekonomiji na koju se odlučila nakon 1990. godine. Važno je istaknuti da se porezni sustav kao i u svakoj zemlji pa tako i u Republici Hrvatskoj do danas izmijenio i prilagodio novim uvjetima.⁵⁷

Slika 7: Porezni sustav Republike Hrvatske

Porezni sustav Republike Hrvatske				
Državni	Županijski	Gradski/općinski	Zajednički	Porezi na dobitke od igara na sreću
<ul style="list-style-type: none"> • Porez na dodanu vrijednost • Porez na dobit • Posebni porezi i trošarine 	<ul style="list-style-type: none"> • Porez na nasljedstva i darove • Porez na cestovna motorna vozila • Porez na plovila • Porez na automate za zabavne igre 	<ul style="list-style-type: none"> • Prirez porezu na dohodak • Porez na potrošnju • Porez na kuće za odmor • Porez na korištenje javnih površina • Porez na promet nekretnina 	<ul style="list-style-type: none"> • Porez na dohodak 	<ul style="list-style-type: none"> • Lutrijske igre • Igre klađenja

Izvor: Izrada autora prema službenim stranicama Ministarstva financija-Porezna uprava Republike Hrvatske, „Porezni sustav Republike Hrvatske“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx (pristupljeno 8. svibnja 2022.)

⁵⁶ Porezni vodič, „Porezi“ (2022.), dostupno na: http://www.ijf.hr/porezni_vodic/05-05/porezi.pdf (pristupljeno 2. travnja 2022.)

⁵⁷ I. Dražić Lutitsky, M. Draginja, M. Primorac i H. Šimović: *Računovodstvo poreza*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu Ekonomski fakultet, 2015., str. 1-2.

Slika 7 prikazuje porezni sustav u Republici Hrvatskoj prema razini državne vlasti kojoj pripadaju. Na državnoj razini ubiru se porez na dodanu vrijednost, porez na dobit i posebni porezi i trošarine. Porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, na plovila i porez na automate za zabavne igre ubiru se na županijskoj razini, dok gradske, odnosno općinske poreze čine prirez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina i porez na promet nekretnina. Zajednički je porez na dohodak, a među porezima na dobitke od igara na sreću razlikujemo lutrijske igre i igre klađenja. Osim navedenih najizdašnijih javnih prihoda važno je napomenuti da navedeni porezi nisu jedini javni prihodi koji služe za financiranje javnih rashoda. Postoje i razni doprinosi, koncesije, naknade, pristojbe i slično.⁵⁸

U nastavku poglavlja slijedi detaljnije o ulozi poreza u financiranju javnih rashoda te o vrstama poreza prema razini državne vlasti kojoj pripada.

3.1. Uloga poreza u financiranju javnih rashoda

Javni rashodi podrazumijevaju rashode za dobra i usluge kojima se služe svi građani u nekoj zemlji, dok se javno dobro definira kao dobro ili usluga koji su neiscrpnii za korištenje svim građanima, a oporezivanje građana kako bi se financirala javna dobra zapravo su predmet fiskalne politike gdje porezi imaju nekoliko funkcija, a to su: alokacijska, distribucijska i stabilizacijska funkcija. Što znači da se porezima može utjecati na količinu i kvalitetu prikupljanja javnih dobara, na alokaciju dohotka i bogatstva i na makroekonomska kretanja. Osim toga, država porezima ima kontrolu nad poslovnim subjektima i na brojna mikroekonomska kretanja.⁵⁹

Iako su u ovom diplomskom radu porezi objašnjeni prema razini državne vlasti kojoj pripadaju, postoji još vrsta podjele poreza a to su: prema kriteriju prevaljivosti, prema vrsti porezne osnovice i prema redistribucijskom utjecaju. Tako razlikujemo izravne i neizravne poreze gdje su izravni porezi oni porezi koje plaća porezni obveznik koji je stvarni platac. Primjeri izravnih poreza su porez na dohodak i porez na dobit kod kojih porez plaćamo u postotku u odnosu na stečeni dohodak ili imovinu. S druge

⁵⁸ Ibidem, str. 4-10.

⁵⁹ I. Dražić Lutitsky, M. Draginja, M. Primorac i H. Šimović, op. cit., str. 2.

strane, neizravni porezi su porezi koje plaćamo npr. kroz cijenu proizvoda ili usluge. Točnije, ukoliko kupimo mlijeko u iznosu od 10 kuna, 5% te cijene je porez na dodanu vrijednost. Dakle, mlijeko smo zapravo platili 9,5 kuna a porez na dodanu vrijednost 50 lipa. Nadalje, porezi prema vrsti porezne osnovice dijele se na poreze na potrošnju, porez na dohodak ili porez na imovinu, a podjela prema redistribucijskom učinku razlikuje progresivne, regresivne ili proporcionalne poreze gdje se porezi svrstavaju u navedene 3 skupine ovisno o poreznom opterećenju građana i rastom porezne osnovice. Važno je napomenuti da se svi porezi koji će biti objašnjeni u nastavku rada mogu svrstati u svaku od navedenih skupina, međutim zbog jasnijeg prikaza i objašnjenja istih odabrano je prema razini državne vlasti kojoj pripada.⁶⁰

3.2. Državni porezi

3.2.1. Porez na dodanu vrijednost

Porez na dodanu vrijednost jedan je od poreznih oblika poreza na promet kojim se oporezuje potrošnja odnosno cijena kupljenog ili prodanog proizvoda i/ili usluge, a koji označava razliku između kupovne i prodajne cijene, te je danas izdvojen kao najvažniji porezni oblik jer se nepravilno pristupanje može odraziti na daljnje transakcije koje mogu značajno povećati porezne obveze poreznog obveznika.⁶¹

Ideja za uvođenjem poreza na dodanu vrijednost proizašla je iz potrebe za oporezivanjem svih faza prometnog procesa gdje se oporezuje samo dodana vrijednost za razliku od bruto svefaznog ili bruto višefaznog poreza na promet. Njegovo je uvođenje trajalo nekoliko desetaka godina jer su se ispravljali nedostaci. Na primjer, takav oblik oporezivanja prvi put je korišten u Turskoj međutim samo na fazu proizvodnje ili kod drugih zemlja samo na neke djelatnosti što je naposljetku izmijenjeno te se danas, kao što je prethodno i navedeno, porez na dodanu vrijednost primjenjuje na sve faze prometnog procesa.⁶²

⁶⁰ Ibidem, str. 4-10.

⁶¹ B. Jelčić i B. Jelčić: *Porezni sustav i porezna politika*, Zagreb, Informator, 1998., str. 311.

⁶² Ibidem, str. 311-313.

Obveznik poreza na dodanu vrijednost je svaka osoba koja samostalno obavlja neku od djelatnosti u smislu proizvodnje robe ili pružanja usluge bez obzira na namjenu i učinak, a osim toga obveznik je poreza i svaka osoba koja distribuira nova prijevozna sredstva. Nadalje, poreznim obveznikom se smatraju tijela državne vlasti ili uprave, lokalne i područne (regionalne) jedinice i slično koje obavljaju neke od djelatnosti (proizvodnja robe ili pružanja usluga) koje je potrebno oporezivati kako bi se sačuvala načela tržišnog natjecanja.⁶³

Također, ukoliko je poslovni subjekt (obrtnik) obavljao gospodarsku djelatnost koja je prethodne godine iznosila više od 300.000,00 kn tada on postaje obveznikom poreza na dodanu vrijednost te se slijedom toga upisuje u Registar obveznika poreza na dodanu vrijednost, a može postati obveznikom poreza na dodanu vrijednost ukoliko se sam prijavi u navedeni registar. Onda se dodana vrijednost oporezuje po stopi od 25% a snižene stope se koriste ovisno o proizvodu ili usluzi. Na primjer, stopa od 5% primjenjuje se na sve vrste kruha i mlijeka, knjige stručnog, znanstvenog ili sličnog sadržaja, neke vrste lijekova, medicinsku opremu i popratne sprave i pomagala, itd. Stopa od 13% primjenjuje se usluge smještaja ili smještaja s popratnim sadržajem (doručak i slično), novine i časopise, isporuku električne energije, prirodnog plina i grijanja, itd.⁶⁴

Tablica 9: Stope poreza na dodanu vrijednost koje se primjenjuju u zemljama Europske unije za 2022. godinu (u %)

Popis stopa PDV-a koje se primjenjuju u zemljama EU-a					
Država članica	Oznaka države	Standardna stopa	Snižena stopa	Vrlo snižena stopa	Parking stopa
Austrija	AT	20	10/13	-	13
Belgija	BE	21	6/12	-	12
Bugarska	BG	20	9	-	-
Čipar	CY	19	5/9	-	-
Češka	CZ	21	10/15	-	-
Njemačka	DE	19	7	-	-
Danska	DK	25	-	-	-
Estonija	EE	20	9	-	-
Grčka	EL	24	6/13	-	-
Španjolska	ES	21	10	4	-

⁶³ Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dodanu vrijednost“ (2022.), dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Stranice/PDViEU.aspx> (pristupljeno 2. svibnja 2022.)

⁶⁴ Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dodanu vrijednost“ (2022.), dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Stranice/PDViEU.aspx> (pristupljeno 2. svibnja 2022.)

Finska	FI	24	10/14	-	-
Francuska	FR	20	5,5/10	21	-
Hrvatska	HR	25	5/13	-	-
Mađarska	HU	27	5/18	-	-
Irska	IE	23	9/13,5	4,8	13,5
Italija	IT	22	5/10	4	-
Litva	LT	21	5/9	-	-
Luksemburg	LU	17	8	3	14
Latvija	LV	21	12/5	-	-
Malta	MT	18	5/7	-	-
Nizozemska	NL	21	9	-	-
Poljska	PL	23	5/8	-	-
Portugal	PT	23	6/13	-	13
Rumunjska	RO	19	5/9	-	-
Švedska	SE	25	6/12	-	-
Slovenija	SI	22	5/9,5	-	-
Slovačka	SK	20	10	-	-

Izvor: Službene internetske stranice Europske unije, „Pravila o PDV-u i stope PDV-a: standardne, posebne i snižene stope“ (2022.), dostupno na: https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_hr.htm (pristupljeno: 2. svibnja 2022.)

Porez na dodanu vrijednost u Republici Hrvatskoj propisan je Zakonom o porezu na dodanu vrijednost (Narode novine 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20 i 39/22) i prema tome predmetom oporezivanja PDV-om smatra se isporuka dobara u tuzemstvu, stjecanje dobara unutar Europske unije koje se obavi uz naknadu u tuzemstvu, obavljanje usluga uz naknadu koje se također obavlja u tuzemstvu, te uvoz dobara.⁶⁵

Važno je napomenuti da se tijela državne vlasti, uprave i druge ne smatraju obveznikom poreza na dodanu vrijednost za obavljanje poslova u okviru svoga unutarnjeg ustroja ili nadležnosti.⁶⁶

A područja u kojima se primjenjuje oporezivanje PDV-a je tuzemstvo koje se odnosi na Republiku Hrvatsku, Europska unije koja podrazumijeva sve države članice i

⁶⁵ Narode novine 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, „Zakon o porezu na dodanu vrijednost“ (2022.), čl. 4, st. 1-5, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (pristupljeno 2. svibnja 2022.)

⁶⁶ Lj. Markota, A. Božina, V. Brkanić, T. Crikveni Filipović, M. Glavota, Š. Guzić, K. Horvat Jurjec, Đ. Jurić, L. Turković i J. Vuk: *Porez na dodanu vrijednost- primjena u praksi*, 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, RriF plus d.o.o. 2015., str. 8

njihovo područje, treće zemlje a to su sve zemlje izvan Europske unije i treće područje koje se odnosi na dio područja koje je isključeno iz područja EU-a.⁶⁷

Oslobođenje od poreza na dodanu vrijednosti odnosi se na oslobođenja za određene djelatnosti od javnog interesa, oslobođenje za ostale djelatnosti (transakcije osiguranja i reosiguranja, odobravanje kredita i zajmova, itd.), oslobođenje za transakcije unutar Europske unije, oslobođenje pri uvozu (ako je cijena uključena u carinu), oslobođenje pri izvozu (u skladu s carinskim propisima), oslobođenje kod obavljanja usluga na pokretnoj imovini i oslobođenje u vezi s međunarodnim prijevozom (isporuke goriva i dobara za opskrbu plovila, isporuke ili popravke zrakoplova i slično).⁶⁸

3.2.2. Porez na dobit

Porez na dobit neizostavan je porezni oblik kod većine suvremenih zemalja a poticaj za uvođenjem poreza na dobit tijekom prošlog stoljeća bio je društveni kapital koji se odnosio na npr. nove pogonske strojeve koje je bilo potrebno osigurati jer su to sredstva za velika ulaganja, međutim, prilikom toga potrebno je bilo preuzeti veliki rizik ulaganja koji u to vrijeme pojedinci nisu bili spremni preuzeti pa su ujedinili svoj kapital i prenijeli, odnosno rasporedili rizik ulaganja na sve sudionike. Slijedom toga ostvarivala se velika dobit koja se potom oporezivala porezom na dobit jer je ustanovljeno kako porez na dohodak nije bilo uspješno rješenje.⁶⁹

Danas je porez na dobit jedan od primarnih poreznih oblika koji značajno utječe na strateške odluke svakog poslovnog subjekta prilikom kojeg mogu dobiti informacije o isplativosti projekta, jer je dobit u cilju svakog poslovnog subjekta i možemo ju nazvati pokazateljem uspješnosti na tržištu. Osim toga, nepojmljiv je gospodarski rast i razvoj bez udruženog rada i kapitala te se oporezivanje dobiti smatra opravdanim.⁷⁰

⁶⁷ Narodne novine 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, „Zakon o porezu na dodanu vrijednost“ (2022.), čl. 3, st. 1-5, dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (pristupljeno 2. svibnja 2022.)

⁶⁸ Lj. Markota, A. Božina, V. Brkanić, T. Crikveni Filipović, M. Glavota, Š. Guzić, K. Horvat Jurjec, Đ. Jurić, L. Turković i J. Vuk, op. cit., str. 13-15.

⁶⁹ B. Jelčić i B. Jelčić, op. cit., 219.

⁷⁰ K. Cinotti, A. Garofulić, P. Mioč, M. Grubelić, L. Biotica, M. Škara i A. Leko, op. cit., str. 251.

Poreznim obveznikom poreza na dobit smatraju se trgovci ili druge pravne i fizičke osobe koje imaju prebivalište ili uobičajeno boravište na području Republike Hrvatske i koje vrše razmjenu dobara i usluga na tržištu samostalno, trajno i radi ostvarivanja profita, dohotka, prihoda i slično. Osim toga poreznim obveznikom se smatra i nerezident koji obavlja djelatnost na području Republike Hrvatske, fizička osoba koja ostvaruje dohodak od samostalnih djelatnosti ili ako prethodno ostvari primitak viši od 7.500.000,00 kuna. Ako se utvrdi Zakonom o porezu na dobit (Narodne novine 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 138/20) porezni obveznici mogu biti i tijela državne uprave ili područne, tj. regionalne samouprave, Hrvatska narodna banka i slično. Nadalje, porezni obveznici su i svi poduzenici koji nisu obveznici poreza na dohodak u skladu s propisima o oporezivanju dohotka, odnosno kojima se ne oporezuje dobit nigdje drugdje.⁷¹

Porez na dobit po odbitku odnosi se na dobit odnosno na kamate, dividende, udjele u dobiti, patente, licencije, zaštitni znak i drugo i koju ostvari fizička ili pravna osoba kojoj sjedište nije u Republici Hrvatskoj i koja nadzor na svojim poslovanjem obavlja izvan granica Republike Hrvatske.⁷²

U nastavku slijedi tablica koja prikazuje stope poreza na dobit i poreza na dobit po odbitku.

Tablica 10: Stope poreza na dobit i poreza na dobit po odbitku za 2022. godinu (u %)

POREZ NA DOBIT		POREZ NA DOBIT PO ODBITKU	
10%	Ostvareni prihodi do 7.500.000,00 kuna (u poreznom razdoblju)	10%	Nastupi inozemnih umjetnika, zabavljača i sportaša.
18%	Ostvareni prihodi iznad 7.500.000,00 kuna (u poreznom razdoblju)	15%	Dividende i udjeli u dobiti (osim ako nije drugačije propisano)

⁷¹ Narodne novine 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, "Zakon o porezu na dobit (2021.)", dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit> (pristupljeno 5. Svibnja 2022.)

⁷² Kagor, „Što je to porez po odbitku i kako se plaća“ (2022.), dostupno na: <https://kagor.hr/sto-je-porez-po-odbtku-i-kako-se-placa/> (pristupljeno 5 svibnja 2022.)

		20%	Sve vrste oporezivih naknada i usluga koje se plaćaju nerezidentima unutar Europske unije gdje se želi izbjeći dvostruko oporezivanje.
--	--	------------	--

Izvor: Izrada autora prema Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na dobit“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_dobit.aspx (pristupljeno 5. svibnja 2022.)

Ukoliko porezni obveznici nisu ostvarivali promet tijekom poreznog razdoblja, te slijedom toga nisu prikazali poslovne događaje tada postaju obvezni sastaviti Obrazac PD (prijava poreza na dobit) jer će u fiskalnoj godini prikazati rashode poput rashoda za vođenje računa u banci i slično kako bi u konačnici iskazali gubitak poslovne godine koji se nadalje prenosi i smanjuje poreznu osnovicu. Međutim vrlo je važno sastaviti financijske izvještaje i sve navedeno evidentirati.⁷³

3.2.3. Posebni porezi i trošarine

Posebni porezi i trošarine su jedinični porez što znači da se obračunavaju po jedinici mjere proizvoda, na primjer kilogramu, komadu, postotku vrijednosti kupljene robe (ad valorem) i slično. U Hrvatskom poreznom sustavu takvi izdašni porezi su uglavnom uračunati u poreznoj osnovici PDV-a, a proizvodi koji se oporezuju su proizvodi koji se kupuju iako im cijena raste poput alkohola, duhana, cigareta i slično. Točnije, posebni se porezi dijele u dvije skupine a to su trošarine i ostali posebni porezi na promet. Trošarine se obračunavaju na alkohol i alkoholna pića, duhanske proizvode i energente i električnu energiju, a posebni porezi na motorna vozila, kavu i bezalkoholna pića te premije osiguranja od automobilske odgovornosti i kasko osiguranja cestovnih vozila.⁷⁴

Predmet oporezivanja posebnog poreza na motorna vozila su osobni automobili i motorna vozila na koje nije plaćen posebni porez a koja se registriraju svake godine u skladu s propisima (osobni automobili, motocikli, „pick-up“ vozila, „ATV“ vozila i slično), a porezni obveznici su fizičke i pravne osobe koje uvoze ili unose vozilo u

⁷³ K. Cinotti, A Garofulić, P. Mioč, M. Grubelić, L. Biotica, M. Škara i A. Leko, op. cit., str. 251-252.

⁷⁴ I. Dražić Lutitsky, M. Draginja, M. Primorac i H. Šimović, op. cit., str. 15-17.

Republiku Hrvatsku i osobe koje su izvršile prenamjenu na motornom vozilu i osobe koje nezakonito upotrebljavaju vozilo na području zemlje.⁷⁵

Predmet oporezivanja posebnog poreza na kavu i bezalkoholna pića su pržena kava, ekstrakti, esencije i koncentрати kave i njihovi pripravci, bezalkoholna pića i pića koja ne sadrže više od 1,2% alkohola, sirupi, koncentрати, prašci i granule koji su namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića. Porezni obveznici su osobe koje imaju ovlašteno skladište, proizvođači i trgovci, osobe koje kupuju navedene proizvode i osobe za koje se ustanovi da su nezakonito postupale s predmetom oporezivanja.⁷⁶

Porezni obveznik posebnih poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila jesu osiguravajuće kuće koje pravnim i fizičkim osobama svake godine ugovaraju premije osiguranja od automobilske odgovornosti i kasko osiguranja cestovnih vozila, a na navedenu premiju porezna osnovica je 15% za automobilsku odgovornost i 10% na kasko osiguranja.⁷⁷

3.3. Županijski porezi

3.3.1. Porez na nasljedstva i darove

Gotovina, novčane tražbine, vrijednosnice i pokretnine (pojedinačna tržišna vrijednost > 50.000,00 kuna) predmet su oporezivanja poreza na nasljedstva i darove, a porezni su obveznici osobe koje navedeno naslijede ili dobiju na dar. Iako se može naslijediti i nekretnina ona ne podliježe porezu na nasljedstva i darove već se oporezuje porezom na nekretnine. Bitno je istaknuti da se porezom na nasljedstva i darove ne oporezuju osobe koje su naslijedile ili dobile dar od krvnih

⁷⁵ Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Posebni porez na motorna vozila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro49 (pristupljeno 29. svibnja 2022.)

⁷⁶ Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1464 (pristupljeno 29. svibnja 2022.)

⁷⁷ Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Posebni porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_premije_osiguranja.aspx (pristupljeno 29. svibnja 2022.)

srodnika poput roditelja i djece, djedova, baka, unučadi i slično, a braća, sestre, ujaci, stričevi, itd. se oporezuju porezom na nasljedstva i darove. Dakle, vrlo je bitna razlika između uspravne i pobočne linije srodstva, jer se prema jednoj oporezuje a prema drugoj ne. Nadalje, ne oporezuju se ni bračni drugovi a ni usvojitelji koji su darovali ostavitelju gotovinu, vrijednosnice ili pokretninu. Isto tako se ne oporezuju darovi koji imaju veze s Domovinskim ratom ili su darovani u svrhu liječenja ili zbog elementarnih nepogoda. Dakle, u tim se slučajevima nasljedstva i darovi ne oporezuju, međutim postoje još brojna oslobođenja i upravo zbog velikog broja oslobođenja porez na nasljedstva i darove u praksi se skoro ni ne plaća.⁷⁸

Porez na nasljedstva i darove plaća se po stopi od 4% na sve navedene predmete oporezivanja u roku od 15 dana nakon uručenog rješenja o nastaloj poreznoj obvezi. Porezna stopa je nekada iznosila 5% i svaka je županija mogla odrediti visinu porezne stope između 0 i 5%, međutim zbog jednostavnosti u administraciji nakon 2015. godine uvela se stopa od 4% na razini svih županija u Republici Hrvatskoj.⁷⁹

3.3.2. Porez na cestovna motorna vozila

Prilikom registracije vozila koja se obavlja svake godine jedanput, svaki vlasnik vozila koje se registrira u sklopu cijene registracije plaća porez na cestovna motorna vozila. Registracija je zapravo produžavanje važenja prometne dozvole, a registriraju se osobni automobili, motocikli i četverocikli koji su predmet oporezivanja poreza na cestovna motorna vozila. Iznos poreza kao takvog ovisi o starosti vozila i njegovoj snazi motora.⁸⁰

Tablica 11: Iznos poreza na cestovna motorna vozila za 2022. godinu (u HRK)

Snaga motora		Iznosi u HRK		
Iznad kw	Do kw	Do 2 godine	Od 2 do 5 godina	Od 5 do 10

⁷⁸ Lider media: „Nasljedstva i darovi: lako podliježu oporezivanju, taj porez malo tko i plati“ (2021.), dostupno na: <https://lidermedia.hr/sto-i-kako/iako-podlijezu-oporezivanju-taj-porez-malo-tko-i-plati-137450> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

⁷⁹ IUS-INFO: „Porez na nasljedstva i darove“ (2017.), dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/29111> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

⁸⁰ Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na cestovna motorna vozila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_cestovna_motorna_vozila.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

		starosti	starosti	godina starosti
ZA OSOBNE AUTOMOBILE				
	55	300	250	200
55	70	400	350	250
70	100	600	500	400
100	130	900	700	600
130		1500	1200	1000
ZA MOTOCIKLE				
	20	100	80	50
20	50	200	150	100
50	80	500	400	300
80		1200	1000	800
ZA LAKE ČETVEROCIKLE I ČETVEROCIKLE				
	4	50	40	30
4	10	80	60	50
10	15	120	100	80
15		140	120	100

Izvor: Izrada autora prema e-Građani: „Porez na cestovna motorna vozila“(2022.), dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

Oslobođenje od plaćanja poreza na cestovna motorna vozila imaju osobe koje su prilikom kupnje automobila bile oslobođene od plaćanja carine ili poreza na dodanu vrijednost ili ako je vozilo koje je u vlasništvu vlasnika predviđeno za prijevoz osoba s invaliditetom.⁸¹

3.3.3. Porez na plovila

Porez na plovila je porez koji plaćaju vlasnici na sve brodove, odnosno jahte ili brodice, čamce koji služe rasonodi, rekreaciji ili sportu. Vlasnici svih vrsta plovila su porezni obveznici a iznos poreza utvrđuje se prema dužini plovila, snazi njegovog

⁸¹ e-Građani: „Porez na cestovna motorna vozila“(2022.), dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

motora i ovisno o tome posjeduje li plovilo kabinu i ako da ovisno o pogonu kojim se pokreće. Porez na plovila kao i porez na cestovna motorna vozila plaća se jednom godišnje.⁸²

Tablica 12: Iznos poreza na plovila za 2022. godinu (u HRK)

Dužina plovila u metrima		U HRK			
		Snaga motora (kw)			
Iznad	do	Do 30	Iznad 30 do 100	Iznad 100	/
ZA PLOVILA BEZ KABINE					
5	7		200	400	/
7	10	100	300	500	/
10		200	450	600	/
Iznad	do	Do 30	Iznad 30 do 100	Iznad 100 do 500	Iznad 500
ZA PLOVILA S KABINOM NA MOTORNI POGON					
5	7		200	300	
7	10	200	400	500	2500
10	12	300	500	1000	3500
12		400	1000	3000	5000
ZA PLOVILA S KABINOM I POGONOM NA JEDRA					
5	7		300	400	500
7	10	200	600	1000	2000
10	12	300	800	2000	3000
12		400	1500	3000	4000

Izvor: Izrada autora prema e-Građani: „Porez na plovila“ (2022.), dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-plovila/1470> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

⁸² Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na plovila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_plovila.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

Oslobođenje poreza na plovila imaju osobe koje imaju trajno boravište i prebivalište na otocima i kojima plovilo služi kao prijevozno sredstvo do otoka i za ostale potrebe življenja na tom otoku.⁸³

3.3.4. Porez na automate za zabavne igre

Porez na automate za zabavne igre plaćaju osobe koje u svojim ovlaštenim, odnosno javnim prostorima koji nisu manji od 30 kvadrata posjeduju najmanje 5 automata u obliku računala, simulatora, pikada, biljara, stolnih nogometa i slično. Porez se na svaki od navedenog oblika automata plaća 100 kuna po automatu na mjesečnoj razini. Važno je napomenuti da se za biljare koji imaju markicu Hrvatskog biljarskog saveza ne plaća porez na automate.⁸⁴

Osim toga, važno je razlikovati i porez na priređivanje igara na sreću koju plaća sami priređivač u obliku godišnje naknade za priređivanje igara na sreću na automatima u iznosu od 10.000,00 kuna, godišnje naknade za priređivanje igara na sreću u automat klubu na elektronskom roulettu do 6 igračih mjesta u iznosu od 40.000,00 kuna ili preko 6 igračih mjesta u iznosu od 50.000,00 kuna.⁸⁵

3.4. Gradski ili općinski porezi

3.4.1. Porez na potrošnju

Vinjak, rakija, žestoka pića, prirodna i specijalna vina, piva i bezalkoholna pića koja se poslužuju u ugostiteljskim objektima oporezuju se porezom na potrošnju. Svi ugostitelji koji pružaju ugostiteljske usluge u svojim objektima dužni su platiti porez na potrošnju koji propisuje grad ili općina, međutim stopa poreza je do 3%, odnosno može se propisati u visini do 3%. Osim porezne osnovice gradovi ili općine određuju

⁸³ e-Građani: „Porez na plovila“ (2022.), dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-plovila/1470> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

⁸⁴ Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na automate za zabavne igre“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_automati_igre_zabava.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

⁸⁵ Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na igre na sreću na automatima“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_automati.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

koja su to bezalkoholna pića na koja se plaća porez na potrošnju. Zapravo, bezalkoholnim pićima na koja se plaća navedeni porez se uglavnom smatraju prirodni voćni sokovi, gazirana bezalkoholna pića, mineralne vode i gazirane vode. Iako je osnovica za oporezivanje porezom na potrošnju prodajna cijena u koju nije uključen porez na dodanu vrijednost, porez na potrošnju se uglavnom plaća u sklopu PDV-a prilikom pružanja ugostiteljske usluge.⁸⁶

Tablica 13: Preračunane stope PDV-a i poreza na potrošnju pri pružanju ugostiteljske usluge za 2022. godinu (u %)

Red. br.	Vrsta ugostiteljske usluge	Stopa PDV-a i poreza na potrošnju	Prerečunana stopa PDV-a i poreza na potrošnju
1.	Pripremanje i usluživanje jela i slastica	13%	11,50442%
2.	Voda, kava, čaj, topli napici	25%	20%
3.	Pivo, vino, bezalkoholna pića, alkoholna pića (konjak, vinjak, likeri, kokteli i druga pića koja sazrjavaju alkohol (osim piva i vina))	25%	19,53125%
		3%	2,34375%
		25%	19,68503%
		3%	1,57480%

Izvor: „Porez na potrošnju“, RRiF 2- Računovodstvo revizija i financije- Stručne informacije za 2022. godinu, br. 2/22, veljača 2022., str. 88.

Upravo zbog toga što nisu definirana ista pravila na razini svih gradova i općina u Republici Hrvatskoj ugostitelj bi se trebao upoznati s uvjetima prilikom otvaranja ugostiteljskog objekta na nekom području. Zbog toga što postoje 2 načina prijave kako bi se oporezivali porezom na potrošnju. Ovisno o području gdje se nalazi ugostiteljski objekt poslovni nadzora ili mogu biti prenijeti u Poreznu upravu ili je potrebno podnositi obrazac PP-MI-PO. Slijedom toga, ugostitelji dobijaju detaljnije informacije.⁸⁷

3.4.2. Porez na promet nekretnina

⁸⁶ Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na potrošnju“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_potrosnja.aspx (pristupljeno 31. svibnja 2022.)

⁸⁷ „Porez na potrošnju“, RRiF 2- Računovodstvo revizija i financije- Stručne informacije za 2022. godinu, br. 2/22, veljača 2022., str. 88.

Porez na nekretnine smatra se važnim i dobrim lokalnim porezom zbog njegove izdašnosti i korisnosti. Konkretno, zbog ostvarivanja velikih prihoda što onda rasterećuje ostale porezne osnovice i zbog toga što vlasnici i korisnici nekretnine imaju korist ukoliko pružaju javne usluge i dobra. Još neke od koristi oporezivanja nekretnina su decentralizacija, jačanje samostalnosti i odgovornosti lokanih vlasti, transparentnost, reguliranje tržišta nekretnina i slično. Problem koji se pojavljuje kod ovakvog oblika oporezivanja je izračun vrijednosti nekretnine. Svaka nekretnina je zasebna, odnosno ne postoje dvije istovjetne nekretnine iste vrijednosti. Na području Republike Hrvatske nekretnine su se oporezivale i za vrijeme Jugoslavije a naziv poreza bio je porez na imovinu. Danas, u Republici Hrvatskoj razlikujemo dvije skupine poreza na nekretnine, a to su oporezivanje nekretnina u širem smislu (porez na promet nekretnina te porez i prirez porezu na dohodak) i u užem smislu (porez na kuće za odmor, komunalna naknada i spomenička renta).⁸⁸

Promet na nekretnine oporezuje se porezom na promet nekretnina u iznosu od 3% od tržišne vrijednosti nekretnine u trenutku njezina stjecanja, a porezni obveznik je stjecatelj nekretnine. Međutim, situacija u praksi je drugačija. Ukoliko nasljeđujemo, kupujemo ili na bilo koji način stječemo nekretninu ona se uglavnom oporezuje porezom na dodanu vrijednost, a ukoliko ne, tek onda smo obveznik poreza na promet nekretnina.⁸⁹

U nastavku slijedi tablica koja prikazuje koje vrste nekretnina podliježu PDV-u, a koje porezu na promet nekretnina. Točnije prikazani su mogući slučajevi iz prakse.

Tablica 14: Oporezivanje isporuke nekretnina u 2022. godini

Red. br.	Opis građevine ili prometa	Tko kome prodaje građevinu	Vrsta poreza
1.	Građevina na zalihi (nije korištena-neovisno o tome kada je izgrađena, prije ili poslije 1. siječnja 2015.)	Porezni obveznik-svima	PDV 25%
2.	Rohbau-nekretnina	Porezni obveznik-svima	PDV 25%
3.	Građevina- korištena do 2 godine	Porezni obveznik-svima	PDV 25%

⁸⁸ A. Bajo, H. Blažić, P. Burnać, D. Dodig, S. Drezgić, D. Galinec, M. Ignjatović, D. Juričić, D. Jurlina Alibegović, D. Karačić, S. Kratlić, N. Nikolić, M. Primorac, J. Puljiz i M. Šuman Tolić, op. cit., str. 251-272.

⁸⁹ E-Građani, „Porez na promet nekretnina“ (2022.), dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-promet-nekretnina/1464> (pristupljeno 2. lipnja 2022.)

4.	Građevina- korištena više od 2 godine	Porezni o.- poreznom o. (koji priznaje pretporez u cijelosti po osnovi isporuke za koje se pravo izbora za oporezivanje želi primijeniti)	IZBOR- tuzemni prijenos por. Obveze, čl. 75. st. 3. t. c) Zakona o PDV-u
			Oslobođeno PDV-a, čl. 40. st. 1. t. j) Zakona o PDV-u → PPN 3% (ispravak pretporeza)
5.	Građevina- korištena više od 2 godine	Porezni o.- fizičkoj o. Ili poduzetniku koji nije obveznik PDV-a ili poreznom obvezniku koji NE priznaje pretporez u cijelosti	Oslobođeno PDV-a, čl. 40. st. 1. t. j) Zakona o PDV-u→ PPN 3% (ispravak pretporeza)
6.	Građevinsko zemljište	Porezni obveznik- svima	PDV 25%
7.	Rekonstruirana građevina- korištena do 2 godine	Porezni obveznik- svima	PDV 25%
8.	Rekonstruirana građevina- korištena više od 2 godine	Porezni o.- poreznom o. (koji priznaje pretporez u cijelosti po osnovi isporuke za koje se pravo izbora za oporezivanje želi primijeniti)	IZBOR- tuzemni prijenos por. Obveze, čl. 75. st. 3. t. c) Zakona o PDV-u
			Oslobođeno PDV-a, čl. 40 st. 1. t. j) Zakona o PDV-u→ PPN 3% (ispravak pretporeza)
9.	Rekonstruirana građevina- korištena više od 2 godine	Porezni o.- fizičkoj o. Ili poduzetniku koji nije obveznik PDV-a ili poreznom obvezniku koji NE priznaje pretporez u cijelosti	Oslobođeno PDV-a, čl. 40. st. 1. t. j) Zakona o PDV-u→ PPN 3% (ispravak pretporeza)
10.	Sva zemljišta (osim građevinskog)	Porezni o.- poreznom o. (koji priznaje pretporez u cijelosti po osnovi isporuke za koje se pravo izbora za oporezivanje želi primijeniti)	IZBOR- tuzemni prijenos por. Obveze, čl. 75. st. 3. t. c) Zakona o PDV-u
			Oslobođeno PDV-a, čl. 40 st. 1. t. j) Zakona o PDV-u→ PPN 3% (ispravak pretporeza)
11.	Sva zemljišta (osim građevinskog)	Porezni o.- fizičkoj o. Ili poduzetniku koji nije obveznik PDV-a	Oslobođeno PDV-a, čl. 40 st. 1. t. j) Zakona o PDV-u→

		ili poreznom obvezniku koji NE priznaje pretporez u cijelosti	PPN 3%
12.	Sve građevine	Fizička o.- svima	3% PPN
13.	Građevinska i ostala zemljišta	Fizička o.- svima	3% PPN
14.	Građevina koja nije korištena ili je korištena do 2 godine, rekonstruirana građevina korištena do 2 godine, građevinsko zemljište	Ovršenik- obveznik PDV-a u postupku ovrhe- za nekretnine korištene do 2 godine, drugom poreznom obvezniku	Tuzemni prijenos por. o., čl. 75. st 3. t. d) Zakona o PDV-u
15.	Građevina koja nije korištena ili je korištena do 2 godine, rekonstruirana građevina korištena do 2 godine, građevinsko zemljište	Ovršenik- obveznik PDV-a u postupku ovrhe- fizičkoj o. Ili poduzetniku koji nije obveznik PDV-a	PDV 25%
16.	Građevina korištena više od 2 godine, rekonstruirana građevina korištena više od 2 godine, sva zemljišta osim (osim građevinskog)	Ovršenik.- obveznik PDV-a u postupku ovrhe- za nekretnine korištene više od 2 godine, drugom poreznom o. (koji priznaje pretporez u cijelosti po osnovi isporuke za koje se pravo izbora za oporezivanje želi primijeniti)	IZBOR- tuzemni prijenos por. Obveze, čl. 75. st. 3. t. c. Zakona o PDV-u
			Oslobođeno PDV-a, čl. 40 st. 1. t. j) Zakona o PDV-u→ PPN 3%
17.	Nekretnina	Ovrenik (nije obveznik PDV-a)- svima	3% PPN

Izvor: „Porez na potrošnju“, RRiF 2- Računovodstvo revizija i financije- Stručne informacije za 2022. godinu, br. 2/22, veljača 2022., str. 87.

3.4.3. Porez na kuće za odmor

Porez na kuće za odmor jedan je od poreza na nekretnine a plaćaju ga sve osobe koje posjeduju jednu ili više nekretnina (zgrada, dio zgrade ili stan) koje koriste povremeno ili sezonski. Također, i o ovom porezu nisu definirani uvjeti na razini cijele Republike Hrvatske već jedinice lokalne (regionalne) samouprave određuju hoće li ga uvesti ili ne. Međutim definirano je da visina poreza mora biti između 5 i 15 kuna po kvadratnom metru. Osim toga, jedno od pravila je da porezni obveznik

Poreznoj upravi mora dostaviti sve potrebne podatke do 31. ožujka, kako se nebi stvorili problemi oko utvrđivanja, korištenja i naplate prihoda.⁹⁰

3.4.4. Porez na korištenje javnih površina

Porezni obveznici poreza na korištenje javnih površina su pravne i fizičke osobe koje se služe javnim površinama, a javne površine su predmet oporezivanja. Svaka jedinica lokalne (regionalne) samouprave samostalno donosi odluku o visini, načinu i uvjetima poreza na korištenje javnim površinama.⁹¹

Na primjer, grad Pula javne površine daje privremeno na korištenje bez javnog natječaja ukoliko se radi o postavljanju privremenih objekata, za postavljanje reklama, u svrhu održavanja manifestacija, javnih priredbi, zabava i drugih skupova i u svrhu organiziranja gradilišta. Ukoliko se radi o dugoročnijem služenju javnim površinama, porezni obveznici dužni su prijaviti se na javni natječaj u obliku pisanih ponuda ili usmenog nadmetanja. Prijava mora sadržavati podatke o namjeni, vremenu, vrsti opreme koja se postavlja na javnu površinu, roku i načinu plaćanja poreza i slično.⁹²

3.5. Zajednički porez

3.5.1. Porez na dohodak

Porez na dohodak jedan je od najpoznatijih poreznih oblika u modernim (suvremenim) zemljama. Zajednički je porez iz razloga što se dijeli među razinama vlasti, odnosno između županija, općina ili gradova, a zbog većih novčanih izdvajanja prilikom oporezivanja koristi se za financiranje više mogućnosti, međutim

⁹⁰ A. Bajo, H. Blažić, P. Burnać, D. Dodig, S. Drezgic, D. Galinec, M. Ignjatović, D. Juričić, D. Jurlina Alibegović, D. Karačić, S. Kratlić, N. Nikolić, M. Primorac, J. Puljiz i M. Šuman Tolić, op. cit., str. 260.

⁹¹ Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na korištenje javnih površina“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_kortistenje_javnih_povrsine.aspx (pristupljeno 10. lipnja 2022.)

⁹² Službene stranice grada Pule, „Pravilnici i odluke“ (2022.), dostupno na: <https://www.pula.hr/hr/vodici/za-organizacije/pravilnici-i-odluke/> (pristupljeno 11. lipnja 2022.)

specifičnost kod ovakvog poreznog oblika je upravo kod utvrđivanja prilikom kojeg porezna uprava raspolaže osobnim (intimnim) podacima poreznih obveznika.⁹³

Porezni obveznici se porezom na dohodak oporezuju svake kalendarske godine i razlikujemo 5 izvora dohotka, a to su dohodak od nesamostalnog rada, od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala i drugi dohodak. A porezni obveznik poreza na dohodak je fizička osoba koja stječe dohodak ili nasljednik koji nasljeđuje poreznu obvezu samim nasljeđivanjem. Ukoliko je porezna osnovica u visini od 360.000,00 kuna porez na dohodak se plaća u iznosu od 20%, a ukoliko je porezna osnovica prešla 360.000,00 kuna tada se porez na dohodak plaća poreznom stopom od 30%.⁹⁴

Dohodak od nesamostalnog rada odnosi se na plaće zaposlenika, plaće u naravi, putne naloge, isplate bivšim zaposlenicima te neoporezive isplate i isplate bonusa zaposlenicima. S druge strane, dohodak od samostalne djelatnosti podrazumijeva djelatnosti u sklopu obrta i slobodnih aktivnosti, djelatnosti poljoprivrede i šumarstva i drugih djelatnosti (samostalnih) koje se izvode zarad postizanja dohotka. Prodaja i ostala otuđenja nekretnina, dohodak od najma pokretnina i nekretnina, optimizacija najma u okviru su dohotka od imovine i imovinskih prava, dok dohodak od kapitala podrazumijeva porez na dohodak od dividendi, udjela u dobiti i kapitalnih dobitaka, oporezivanje udjela u dobiti i dividendi, izuzimanje imovine ili usluga od strane vlasnika i slično. Drugi dohodak usmjeren je ugovorima o djelu, autorskim i umjetničkim honorarom.⁹⁵

Prilikom izračuna dohotka važno je znati porezne razrede i porezne stope koje su definirane. U Republici Hrvatskoj su u primjeni 2 porezne stope u 2022. godini. Prvi porezni razred odnosi se na poreznu stopu od 20% ukoliko je mjesečna porezna osnovica u iznosu do 30.000,00 kuna, odnosno ukoliko je godišnja porezna osnovica u iznosu do 360.000,00 kuna. Ukoliko mjesečna porezna osnovica iznosi više od 30.000,00 kuna, a godišnja porezna osnovica više od 360.000,00 kuna tada se primjenjuje porezna stopa od 30%.⁹⁶

⁹³ B. Jelčić i B. Jelčić, op. cit., str. 173.

⁹⁴ Narodne novine 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, "Zakon o porezu na dohodak" (2021.) dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak> (pristupljeno 10. Lipnja 2022.)

⁹⁵ K. Cinotti, A. Garofulić, P. Mioč, M. Grubelić, L. Biotica, M. Škara i A. Leko, op. cit., str. 415-545.

⁹⁶ Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dohodak od nesamostalnog rada“ (2022.), dostupno na: <https://www.porezna->

Osobni odbitak je neoporezivi dio dohotka na koji svaki porezni obveznik ima pravo i on se uvećava ukoliko porezni obveznik ima uzdržavane članove.⁹⁷ U nastavku rada slijedi tablica koja prikazuje iznose osobnog odbitka prema uzdržavanim članovima i njihove koeficijente (faktore).

Tablica 15: Osobni odbitak 2022. godine (u HRK)

OSOBNİ ODBITAK	KOEF.	MJESEČNA SVOTA	GODIŠNJA SVOTA
Osnovni osobni odbitak	1,6	4.000,00	48.000,00
Uzdržavani članovi uže obitelji i bivši bračni drug za koji se plaća alimentacija	0,7	1.750,00	21.000,00
Prvo dijete	0,7	2.500,00	30.000,00
Drugo dijete	1,0	3.500,00	42.000,00
Treće dijete	1,4	4.750,00	57.000,00
Četvrto dijete	1,9	6.250,00	75.000,00
Peto dijete	2,5	8.000,00	96.000,00
Šesto dijete	3,2	10.000,00	120.000,00
Sedmo dijete	4,0	12.250,00	147.000,00
Osmo dijete	4,9	14.750,00	177.000,00
Deveto dijete	5,9	1.000,00	12.000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom	0,4	1.000,00	12.000,00
Porezni obveznik i svaki uzdržavani član uže obitelji i svako dijete ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njegu	1,5	3.750,00	45.000,00

Izvor: Ministarstvo financija-Porezna uprava, „Osobni odbitak“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (pristupljeno: 23. lipnja 2022.)

[uprava.hr/baza_znanja/Stranice/RadnikPorezNaDohodakOdNesamostRada.aspx](https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/RadnikPorezNaDohodakOdNesamostRada.aspx) (pristupljeno 23. lipnja 2022.)

⁹⁷ I. Dražić Lutitsky, M. Draginja, M. Primorac i H. Šimović, op. cit., str. 76-77.

Tablica 14 prikazuje osobni odbitak za 2022. godinu u hrvatskim kunama. Kao što je već navedeno osnovni osobni odbitak se može uvećavati ukoliko porezni obveznik ima uzdržavanih članova. U tablici su prikazani koeficijenti i iznosi osobnog odbitka za devetero djece, međutim ukoliko porezni obveznik održava više od devetero djece za svako slijedeće dijete (deseto, jedanaesto, itd.) koeficijent se uvećava za 1,1 više u odnosu na koeficijent prethodnog djeteta.⁹⁸ A osobni se odbitak računa tako što, na primjer, ukoliko porezni obveznik održava dvoje djece koeficijent osnovnog osobnog odbitka zbraja se sa koeficijentima prvog i drugog djeteta te se zatim množi sa mjesečnom svotom osnovnog osobnog odbitka. Dakle, $1,6$ (osnovni osobni odbitak) + $0,7$ (prvo dijete) + $1,0$ (drugo dijete) = $3,3 \times 4.000,00 = 13.200,00$ kuna (iznos osobnog odbitka).⁹⁹

Nadalje, prilikom izračuna dohotka od nesamostalnog rada od dohotka se oduzima prirez. Prirez je oblik javnog prihoda koji se ubire na razini gradova i općina. Osnovica, točnije predmet oporezivanja je porez na dohodak a stope su: 10% za općine, 12% za gradove koji imaju ispod 30.000,00 stanovnika, a ukoliko imaju iznad 30.000,00 stopa prireza je 15% i grad Zagreb se izdvaja te njegova stopa prireza iznosi 18%.¹⁰⁰

3.6. Porezi na dobitke od igara na sreću

Kod poreza na dobitke od igara na sreću razlikujemo lutrijske igre, igre u casinima i igre klađenja. U sklopu lutrijskih igara razlikujemo mjesečnu naknadu za priređivanje koju plaća, odnosno čiji je obveznik priređivač lutrijskih igara, dok porez na dobitke od lutrijskih igara plaća osoba koja je stekla dobitak od navedenih igara. Stopa mjesečne naknade od priređivanja lutrijskih igara iznosi 10% od ukupne vrijednosti prodanih srećaka ili od ukupne vrijednosti primljenih uplata za igre. S druge strane, stope poreza na dobitak od lutrijskih igara su: 10% na dobitak iznad 750,00 kuna do 10.000,00 kuna, 15% na dobitak iznad 10.000,00 kuna do 30.000,00 kuna, 20% na

⁹⁸ Izvor: Ministarstvo financija-Porezna uprava, „Osobni odbitak“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (pristupljeno: 23. lipnja 2022.)

⁹⁹ I. Dražić Lutitsky, M. Draginja, M. Primorac i H. Šimović, op. cit., str. 77.

¹⁰⁰ Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Prirez porezu na dohodak“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/prirez_porezu_na_dohodak.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)

dobitak iznad 30.000,00 a manji od 500.000,00, te 30% ukoliko je pojedinačni dobitak viši od 500.000,00 kuna. Porezna osnovica svih navedenih stopa je tržišna vrijednost stvari, usluga ili prava (pojedinačni dobitak).¹⁰¹

Kod igara u casinima razlikujemo mjesečne i godišnje naknade koje plaća priređivač igara u casinima. Mjesečne naknade odnose se iznos koji se dobije zbrojem dnevnih obračuna svih stolova u casinu prilikom kojeg se koristi stopa od 15%. Isto vrijedi i za mjesečnu naknadu zbroja svih dnevnih obračuna automata u casinu. Mjesečne naknade sastoje se još od postotka uplate koje priređivač zadržava od igrača i sudionika, a stope iznose 15 i 25% ovisno o tome jesu li igrači igrali jedan protiv drugog ili je riječ o sudionicima turnira. Godišnja naknada odnosi se na priređivanje igara na sreću u prostorima casina (500.000,00 kuna) ili on-line putem (3.000.000,00 kuna).¹⁰²

U sklopu igara klađenja razlikujemo naknade za priređivanje klađenja i porez na dobitak od igara klađenja. Priređivač igara klađenja obvezan je plaćati mjeseču i godišnju naknadu. Mjesečna naknada odnosi se na ukupan iznos uplate i stopa mjesečne naknade je 5%, dok se godišnja naknada odnosi na priređivanje igara klađenja kod uplatnih mjesta (iznos naknade 1.000.000,00 kuna) ili on-line putem (iznos naknade 3.000.000,00 kuna). Porez na dobitke od igara klađenja je 10% na dobitak do 10.000,00 kuna, 15% na dobitak iznad 10.000,00 kuna do 30.000,00 kuna, 20% na dobitak iznad 30.000,00 a manji od 500.000,00, te 30% ukoliko je pojedinačni dobitak viši od 500.000,00 kuna.¹⁰³

¹⁰¹ Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_lutrijskih_igara.aspx i Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_dobitak_lutrijske_igre.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)

¹⁰² Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Igre u casinima“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_igre_casino.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)

¹⁰³ Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Naknade za priređivanje igre klađenja“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_kladionicke_igre.aspx i Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dobitke od igara klađenja“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_dobitak_kladjenje.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)

4. Porezni oblici na primjeru proračuna Republike Hrvatske

Nakon teorijskih saznanja o proračunu, proračunskim korisnicima, strukturi proračuna, proračunskim procesima, izvještavanju proračunskih korisnika, te poreznih oblika posljednje poglavlje diplomskog rada namijenjeno je prikazu udjela poreznih prihoda u ukupnim prihodima na primjeru proračuna Republike Hrvatske. Time se želi istaknuti važnost prikupljanja prihoda oporezivanjem poreznih obveznika. Osim toga, tablicama, grafikonom i dijagramom prikazani su neki od vrijednosno najznačajnijih poreza uz doprinose i ostale prihode proračuna Republike Hrvatske.

Prethodno smo ustanovili da su porezi najizdašniji proračunski prihodi kojim se financiraju javni rashodi poput obrazovanja, zdravstvene zaštite, javne sigurnosti i slično, međutim važno je istaknuti da se njihova uloga ne treba posmatrati samo kroz prikupljanje prihoda za financiranje gore navedenih javnih potreba. Osim što se porezi koriste za raspodjelu raspoloživih resursa da bi se pribavila dobra za građane, država porezima može utjecati na razinu ekonomske aktivnosti, makroekonomska kretanja, mikroekonomske učinke, raspodjelu dohotka i bogatstva, ponašanje pojedinaca i poduzeća i ostale fiskalne ciljeve.¹⁰⁴

Iako je relativno velik broj poreznih oblika u Republici Hrvatskoj samo njih nekoliko čini većinu poreznih prihoda. Međutim, postavlja se pitanje koliko su porezi značajni Republici Hrvatskoj i koliki je stvarni udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima proračuna.¹⁰⁵

U nastavku slijedi tablica koja prikazuje prihode proračuna Republike Hrvatske.

Tablica 16: Prihodi Državnog proračuna Republike Hrvatske 2021. godine (u HRK)

Redni broj	Vrsta prihoda	Planirano	Ostvareno	% ostvarenja
I.	PRIHODI POSLOVANJA	152.850.090.297,00	153.390.130.546,00	100,4
1.	Prihodi od poreza	82.205.706.969,00	83.651.787.804,00	101,8
1.1.	Porez na dobit	7.894.603.338,00	7.915.094.959,00	100,3

¹⁰⁴ I. Dražić Lutlisky, M. Draginja, M. Primorac i H. Šimović, op. cit., str. 2.

¹⁰⁵ Ibidem, str. 2-10

1.2.	Porezi na robu i usluge	73.896.291.421,00	75.915.094.959,00	101,9
1.3.	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	414.288.428,00	435.406.906,00	105,1
1.4.	Ostali prihodi od poreza	523.782,00	42.072,00	8,0
2.	Doprinosi	24.806.549.754,00	25.249.664.362,00	101,8
2.1.	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	24.797.360.752,00	25.240.268.169,00	101,8
2.2.	Doprinosi za zapošljavanje	9.189.002,00	9.396.193,00	102,3
3.	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	24.189.529.146,00	22.009.288.996,00	91,0
3.1.	Pomoći od inozemnih vlada	54.288.119,00	7.651.263,00	14,1
3.2.	Pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU	23.574.332.182,00	21.359.027.022,00	90,6
3.3.	Pomoći iz proračuna	20.965,00	0,00	0,0
3.4.	Pomoći od ostalih subjekata unutar općeg proračuna	99.484.653,00	115.041.706,00	115,6
3.5.	Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan	167.964.001,00	160.988.032,00	95,8
3.6.	Pomoći iz državnog proračuna temeljem prijena EU sredstava	10.536.402,00	17.770.982,00	168,7
3.7.	Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	282.902.824,00	348.809.991,00	123,3
4.	Prihodi od imovine	2.891.319.864,00	3.083.578.591,00	106,6
4.1.	Prihodi od financijske imovine	1.839.862.738,00	2.026.665.301,00	110,2
4.2.	Prihodi od nefinancijske imovine	894.062.498,00	903.136.073,00	101,0
4.3.	Prihodi od kamata na dane zajmove	157.394.628,00	153.777.217,00	97,7
5.	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	6.181.956.107,00	6.185.237.152,00	100,1
5.1.	Upravne i administrativne pristojbe	815.833.856,00	851.618.154,00	104,4
5.2.	Prihodi po posebnim	5.366.122.251,00	5.333.618.998,00	99,4

	propisima			
6.	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i donacija	1.534.696.621,00	1.574.492.818,00	102,6
6.1.	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga	1.178.300.664,00	1.174.352.077,00	99,7
6.2.	Donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan općeg proračuna	356.395.957,00	400.140.741,00	112,3
7.	Prihodi od HZZO-a na temelju ugovornih obveza	10.285.817.927,00	10.821.188.378,00	105,2
8.	Kazne i upravne mjere i ostali prihodi	754.513.909,00	814.892.445,00	108,0
II.	PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	768.887.037,00	673.483.609,00	87,6
9.	Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	70.262.999,00	81.266.862,00	115,7
10.	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	416.087.565,00	300.375.371,00	72,2
11.	Prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine	282.536.473,00	291.841.376,00	103,3
UKUPNI PRIHODI		153.618.977.334,00	154.063.614.155,00	100,3

Izvor: Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „Godišnji izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu“, str. 14, dostupno na: <https://www.revizija.hr/UserDocImages/izvjesca-novo/Revizije%20-%202022/IZVJESCA%20O%20OBAVLJENIM%20REVIZIJAMA/FINANCIJSKE%20REVIZIJE/GODISNJI%20IZVJESTAJ%20O%20IZVRSENJU%20DRZAVNOG%20PRORACUNA/GODI%20C5%A0NJI%20IZVJE%20C5%A0T%20AJ%20C5%A0ENJU%20DR%20C5%BD%20PRORA%20C4%8CUNA%20RH%20Z%20A%202021.pdf> (pristupljeno: 9. rujna 2022.)

Tablica 16 prikazuje prihode proračuna Republike Hrvatske 2021. godine. Ukupni prihodi iznosili su 154.063.614.155,00 kuna. Dosljedno prethodno obrađenoj teoriji i primjerima, ukupni prihodi podijeljeni su na prihode poslovanja i prihode od prodaje nefinancijske imovine. Najveći udio u ukupnim prihodima čine prihodi poslovanja koji su iznosili 153.390.130.546,00 kuna i čiji udio iznosi 99,56%. Udio prihoda od prodaje nefinancijske imovine u ukupnim prihodima iznosi 0,44%, a prikazani su u iznosu od 673.483.609,00 kuna.

Važno je istaknuti da su najznačajnija stavka ukupnih prihoda poslovanja prihodi od poreza koji iznose 83.651.787.804,00 kuna, a slijede ih doprinosi u iznosu od

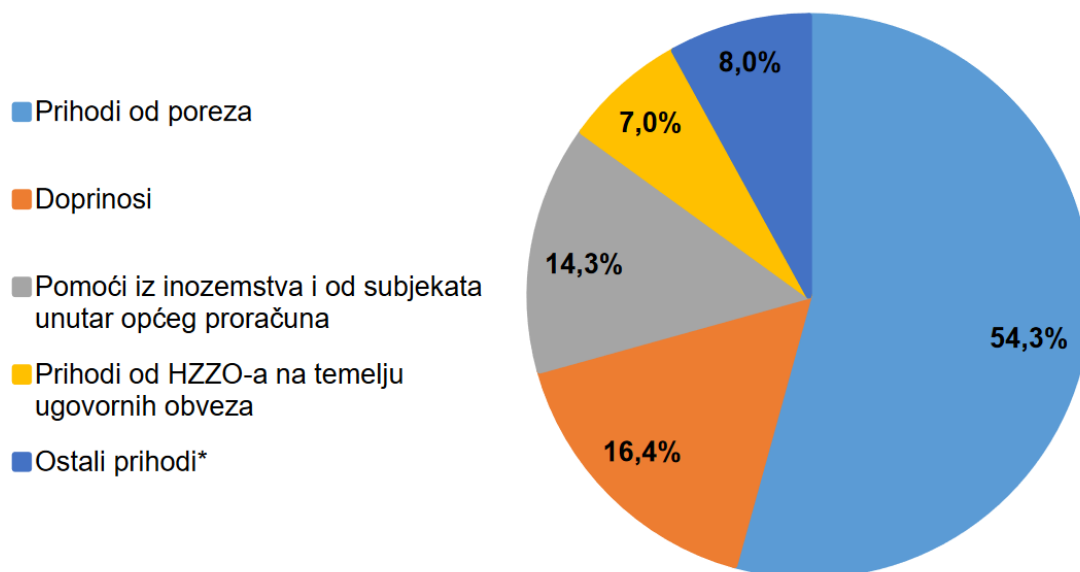
25.249.664.362,00 kuna, pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna u iznosu od 22.009.288.996,00 kuna, prihodi od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u iznosu od 10.821.188.378,00 kuna, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi u iznosu od 6.185.237.152,00 kuna, prihodi od imovine u iznosu od 3.083.578.591,00 kuna, prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i donacija u iznosu od 1.574.492.818,00 te kazne, upravne mjere i ostali prihodi u iznosu od 814.892.445,00 kuna.

U podjeli prihoda od poreza prikazani su porez na dobit u iznosu od 7.915.094.959,00 kuna, porezi na robu i usluge u iznosu od 75.301.243.867,00 kuna, porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije u iznosu od 435.406.906,00 kuna i ostali prihodi od poreza u iznosu od 42.072,00 kuna. Dakle, udio od 91% u ukupnim prihodima od poreza (najveći udio) imaju porezi na robu i usluge. Vrijednosno najznačajnija stavka poreza na robu i usluge je porez na dodanu vrijednost čiji je udio 68,3% u prihodima od poreza i 37% u ukupnim prihodima proračuna.

Proučavanjem prikazanih podataka možemo zaključiti kako su prihodi od poreza ne samo najznačajnija stavka prihoda poslovanja, već su najznačajniji prihodi u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske u 2021. godini.

U nastavku slijedi slikoviti prikaz udjela pojedinih vrsta prihoda u ukupnim prihodima Državnog proračuna.

Dijagram 1: Udio pojedinih vrsta prihoda u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu (u %)

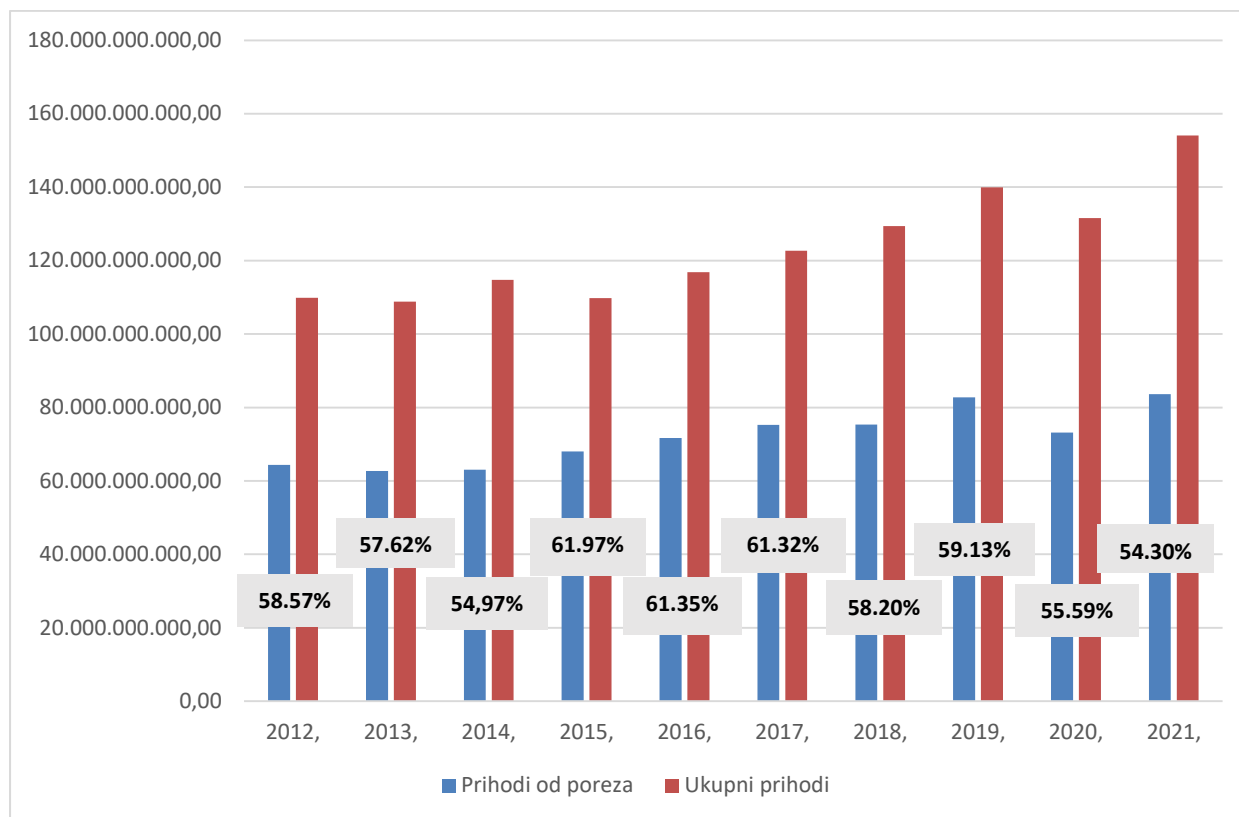

Izvor: Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „Godišnji izvještaj o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu“, str. 17, dostupno na: <https://www.revizija.hr/UserDocsImages/izvjesca-novo/Revizije%20-%202022/IZVJESCA%20O%20OBAVLJENIM%20REVIZIJAMA/FINACIJSKE%20REVIZIJE/GODISNJI%20IZVJESTAJ%20O%20IZVRSENJU%20DRZAVNOG%20PRORACUNA/GODI%20%20IZVJE%20AJ%20O%20IZVR%20ENJU%20DR%20BAVNOG%20PRORA%20CUNA%20RH%20Z%20A%202021.pdf> (pristupljeno: 9. rujna 2022.)

Dijagram 1 prikazuje pojedine vrste prihoda u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske u 2021. godini. Proučavanjem dijagrama možemo uočiti kako su glavni izvor prihoda u Republici Hrvatskoj upravo porezi. Udio prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna iznosi 54,3%, a slijede ih doprinosi koji čine 16,4% ukupnih prihoda proračuna, zatim pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna 14,3%, ostali prihodi (prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada, prihode od imovine, prihode od prodaje imovine i robe te pruženih usluga i donacija, kazne i upravne mjere, ostali prihodi od prodaje nefinancijske imovine) 8% te udio prihoda od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske iznosi 7%.

U nastavku slijedi grafikon koji prikazuje udio prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske za desetogodišnje razdoblje.

Grafikon 1: Udio prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske u razdoblju od 2012. do 2021. godine (u HRK)

Izvor: Izrada autora prema podacima Ministarstva financija Republike Hrvatske, dostupno na: <https://mfin.gov.hr/> (pristupljeno 20. kolovoza 2022.)

Grafikon 1 prikazuje udio prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske u razdoblju od 2012. do 2021. godine. 2012. godine ukupni prihodi proračuna Republike Hrvatske iznosili su 109.837.283.951,72 kuna dok su prihodi od poreza iznosili 64.332.057.704,78 kuna što čini 58,57% ukupnih prihoda proračuna. 2013. godine ukupni prihodi iznosili su 108.844.543.101,86 kuna, a prihodi od poreza 62.713.258.493,54 kuna što čini 57,62% ukupnih prihoda. Ukupni prihodi 2014. godine iznosili su 114.734.204.612,09 kuna, dok su prihodi od poreza iznosili 63.074.040.447,92 te tako činili udio od 54,97% u ukupnim prihodima proračuna. Udio prihoda od poreza 2015. godine se povećao na 61,97% kada su ukupni prihodi iznosili 109.755.887.919,69 kuna, a prihodi od poreza 68.014.776.516,01 kuna. Trend smanjenja udjela prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna trajao je do 2018. godine. Dakle, 2016. godine ukupni prihodi iznosili su 116.848.104.333,83 kuna, a prihodi od poreza 71.691.496.598,65 te kada se iznos prihoda od poreza podijeli s iznosom ukupnih prihoda proračuna dobije se

udio od 61,35% prihoda od poreza u ukupnim prihodima. 2017. godine ukupni su prihodi iznosili 122.707.021.716,97 kuna, a prihodi od poreza 75.243.890.160,35 kuna i tako dobijemo udio od 61,32%. 2018. godine ostvaren je udio od 58,20% kada su prihodi od poreza iznosili 75.304.421.406,00 kuna, a ukupni prihodi proračuna 129.395.205.925,11 kuna. 2019. godine vidljivo je povećanje prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna. Udio je iznosio 59,13%, ukupni prihodi 139.919.657.566,91 kuna i prihodi od poreza 82.736.252.182,00 kuna. Nakon 2019. godine zabilježeno je smanjenje udjela prihoda od poreza u ukupnim prihodima. 2020. godine vidljiv je udio od 55,59% kada su prihodi od poreza iznosili 73.148.241.543,77 kuna, a ukupni prihodi 131.578.459.370,82 kuna. Naposljetku, 2021. godine udio prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske iznosi 54,30%.

Proučavanjem dobivenih podataka možemo zaključiti kako su prihodi od poreza kroz promatrano destogodišnje razdoblje uvijek iznosili preko 50% ukupnih prihoda proračuna. Osim toga, dokazuje se tvrdnja da su prihodi od poreza zaista vrijednosno najznačajniji prihodi proračuna Republike Hrvatske. Kako bi se stvaralo pravedno društvo i potaknuo snažan rast gospodarstva oporezivanje je ključan čimbenik za svaku zemlju. Osim što se mogu ublažiti ili otkloniti nejednakosti, porezna politika želi potaknuti ulaganje i pružiti potporu zapošljavanju.¹⁰⁶

5. Zaključak

Postoji puno definicija kojima se definira proračun međutim jedna od njih je da je proračun važan alat pomoću kojeg država ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave proučavaju i planiraju prihode i primitke te rashode i izdatke u cilju održavanja ekonomije zemlje. Primici i prihodi te izdaci i rashodi izdvajaju se kao najvažnije stavke svakog proračuna gdje se zahtjeva da budu uravnoteženi. Upravo zbog toga postoje načela proračuna koja se koriste pri sastavljanju i izvršavanju proračuna. To su načelo jedinstva i točnosti, načelo jedne godine, načelo

¹⁰⁶ Europska komisija, „Oporezivanje“ (2017.), dostupno na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_taxation_hr_0.pdf (pristupljeno 1. rujna 2022.)

uravnoteženosti, načelo obračunske jedinice, načelo univerzalnosti, načelo specifikacije, načelo dobrog financijskog upravljanja i načelo transparentnosti. Osim toga, razlikujemo šest proračunskih klasifikacija poput organizacijske klasifikacije u kojoj je podjela usmjerena na razdjele, glave i proračunske korisnike u svrhu prikaza njihovih prava i odgovornosti. Jedna od njih je i programska klasifikacija koja prikazuje programe, aktivnosti i projekte kako bi se dobili podaci ispunjavaju li se ciljevi subjekata. Funkcijska klasifikacija usmjerena je rashodima koji se prikazuju prema njihovoj namjeni, a ekonomska klasifikacija prikazuje prihode i primitke po prirodnim vrstama i rashode i izdatke prema ekonomskoj namjeni gdje su računi prikazani prema razredima, skupinama, podskupinama, odjeljcima i slično. Lokacijska klasifikacija je klasifikacija u kojoj se rashodi i izdaci razvrstavaju za županije, gradove i općine u Republici Hrvatskoj, te postoji i klasifikacija prema izvorima financiranja koja prikazuje podmirivanje rashoda i izdataka putem prihoda i primitaka. Za sve navedene klasifikacije u radu su prikazani primjeri.

Nadalje, državna tijela, ustanove, vijeća manjinske samouprave, proračunski fondovi i mjesna samouprava čiji se rashodi za zaposlene i/ili materijalni rashodi osiguravaju u proračunu spadaju u skupinu proračunskih korisnika. Svaki proračun prolazi kroz proces u kojem sudjeluje zakonodavna vlast, odnosno Sabor Republike Hrvatske, Vlada kao izvršna vlast, Ministarstvo financija u suradnji s ostalim ministarstvima i agencijama (npr. ministarstvo nadležno za strukturne reforme i koordinaciju fondova Europske unije), korisnici državnog proračuna i građani. Proračunski proces se sastoji od planiranja, izrade i donošenja proračuna. Druga faza procesa je izvršavanje proračuna i izvještavanje, a posljednja faza je nadzor i revizija proračuna.

U suvremenim državama najvažniji izvor za financiranje javnih rashoda poput obrazovanja, javne sigurnosti, zdravstvene zaštite i slično upravo su porezi koji se ubiru izravno (npr. porez na dohodak, prirez porezu na dohodak, porez na dobit) ili neizravno (npr. porez na dodanu vrijednost, trošarine, porez na promet nekretnina). Međutim važno je istaknuti da se njihova uloga ne treba posmatrati samo kroz prikupljanje prihoda za financiranje gore navedenih javnih potreba. Osim što se porezi koriste za raspodjelu raspoloživih resursa da bi se pribavila dobra za građane, država porezima može utjecati na razinu ekonomske aktivnosti, makroekonomska kretanja, mikroekonomske učinke, raspodjelu dohotka i bogatstva, ponašanje

pojedinaца i poduzeća i ostale fiskalne ciljeve. Na državnoj razini ubiru se porez na dodanu vrijednost, porez na dobit i posebni porezi i trošarine. Porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, na plovila i porez na automate za zabavne igre ubiru se na županijskoj razini, dok gradske, odnosno općinske poreze čine prirezu porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina i porez na promet nekretnina. Zajednički je porez na dohodak, a među porezima na dobitke od igara na sreću razlikujemo lutrijske igre i igre klađenja. Osim navedenih najizdašnijih javnih prihoda važno je napomenuti da navedeni porezi nisu jedini javni prihodi koji služe za financiranje javnih rashoda. Postoje i razni doprinosi, koncesije, naknade, pristojbe i slično.

U posljednjem dijelu rada pručavaju se ukupni prihodi proračuna, odnosno udio prihoda od poreza u ukupnim приходima proračuna Republike Hrvatske. Ustanovili smo kako su porezi i doprinosi vrijednosno najznačajnija stavka proračuna Republike Hrvatske. Osim toga, ističe se kako je porez na dodanu vrijednost najvažniji porez koji u 2021. godini čini 37% ukupnih prihoda proračuna, a ukoliko ga proučavamo zajedno s ostalim porezima (porezi na dobit, porezi na robu i usluge i slično), prihodi od poreza su 2021. godine činili 54,30% ukupnih prihoda proračuna Republike Hrvatske. Osim toga, proučavano je desetogodišnje razdoblje, od 2012. do 2021. godine u kojem je ustanovljeno kako su tijekom cjelokupnog promatranog razdoblja prihodi od poreza činili preko 50% ukupnih prihoda proračuna. Osim toga, dijagramom se prikazuje koji su to ostali prihodi proračuna uz poreze. Pa tako 2021. godine, osim poreza koji čine 54,30% ukupnih prihoda, vrijednosno značajniji prihodi proračuna su doprinosi s udjelom od 16,4%, a slijede ih pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna čiji je udio 14,3%, ostali prihodi koji se odnose na prihode od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada, prihode od imovine, prihode od prodaje imovine i slično, a čiji je udio 8% u ukupnim приходima proračuna. 7% udjela u ukupnim приходima proračuna Republike Hrvatske imaju prihodi od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Proučavanjem dobivenih podataka prihodi od poreza zaista su vrijednosno najznačajniji prihodi proračuna Republike Hrvatske.

Silvana Kamenčić

SAŽETAK

Porezni oblici kod proračuna

Demonstracija usvojenog znanja o proračunu, proračunskim korisnicima, strukturi proračuna, proračunskim procesima, izvještavanju proračunskih korisnika, te poreznim oblicima kod proračunskih korisnika, cilj je i predmet istraživanja ovog diplomskog rada. Proračun je vrlo važan instrument kojim država, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te ostali proračunski korisnici proučavaju, planiraju i prikazuju planirane i ostvarene prihode i primitke, te rashode i izdatke, a sve u cilju zadovoljenja javnih potreba. Još jedan način kako država prikuplja sredstva da bi se zadovoljile javne potrebe su porezi. U Republici Hrvatskoj postoje brojni porezni oblici, a to su: porez na dodanu vrijednost, porez na dobit, posebni porezi i trošarine, porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila, porez na automate za zabavne igre, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na korištenje javnih površina, porez na promet nekretnina, porez na dohodak i porezi na dobitke od igara na sreću.

Ključne riječi: Proračun, proračunski korisnici, porezni oblici, Republika Hrvatska.

Silvana Kamenčić

SUMMARY

Taxes in public accounting

Demonstration of the acquired knowledge about the budget, budget users, budget structure, budget processes, reporting of budget users, and tax forms with budget users, is the goal and subject of research of this thesis. The budget is a very important instrument by which the state, local and regional self-government units, and other budget users study, plan and present planned and realized revenues and receipts, and expenses and expenditures, all in order to meet public needs. Another way the state raises funds to meet public needs is through taxes. There are numerous forms of taxation in the Republic of Croatia, namely: value added tax, profit tax, special taxes and excise duties, inheritance and gift tax, road motor vehicle tax, vessel tax, amusement machine tax, tax on consumption, taxes on holiday homes, taxes on the use of public areas, taxes on real estate, income taxes and taxes on lottery games.

Key words: Budget, budget users, tax forms, Republic of Croatia.

LITERATURA

- 1) Bajo, A. i Jurlina Alibegović, D., *Javne financije lokalnih jedinica vlasti*, Zagreb, Školska knjiga, Institut za javne financije, Ekonomski institut Zagreb, 2008.
- 2) Bajo, A., "Državna riznica u Hrvatskoj- realnost ili mogućnost", *Povremeno glasilo instituta za javne financije*, broj 6, 2001.
- 3) Bajo, A., Blažić, H., Burnać, P., Dodig, D., Drezgić, S., Galinec, D., Ignjatović, M., Juričić, D., Jurlina Alibegović, D., Karačić, D., Kratlić, S., Nikolić, N., Primorac, M., Puljiz, J., i Šuman Tolić, M., *Financije županija, gradova i Općina*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu Ekonomski fakultet, 2020.
- 4) Bajo, A., *Proračunski sustav: ornament ili sredstvo upravljanja državnim financijama*, Zagreb, Institut za javne financije, 2006.
- 5) Bičanić, N., Jakir Bajo, I. i Karačić, M., *Poračunsko računovodstvo*, 4. nepromijenjeno izdanje, Zagreb, TEB poslovno savjetovanje, 2018.
- 6) Bratić, V., *Odlučivanje o lokalnim proračunima: između sna i jave*, Zagreb, Institut za javne financije, 2008.
- 7) Cinotti, K., Garofulić, A., Mioč, P., Grubelić, M., Biotica, L., Škara M., i Leko, A., *MAZARS Porezni savjetnik*, Zagreb, Mazars Cinotti Consulting d.o.o., 2015.
- 8) Čegar, B., Letica, M., i Jurić, J., *Kvaliteta eksternog financijskog izvještavanja u javnim visokoškolskim ustanovama- slučaj Bosne i Hercegovine*, Pregledni rad, 2016.
- 9) Dojčić, I., Lukač, D., Rakijašić, J., Slovinac, S., Štahan, M., Tušek, B., Zaloker, D., i Žager, K., *Računovodstvo i porezi za poduzetnike*, Zagreb, TEB poslovno savjetovanje, 2017.
- 10) Dražić Lutilsky, I., Draginja, M., Primorac, M., i Šimović, H., *Računovodstvo poreza*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu Ekonomski fakultet, 2015.
- 11) Jakir-Bajo, I., Maletić, I. i Jusup S., *Planiranje u sustavu proračuna 2010.-2012.*, Zagreb, Računovodstvo i financije, 2009.
- 12) Jelčić, B., i Jelčić, B., *Porezni sustav i porezna politika*, Zagreb, Informator, 1998.
- 13) Markota, Lj., Božina, A., Brkanić, V., Crikveni Filipović, T., Glavota, M., Guzić, Š., Horvat Jurjec, K., Jurić, Đ., Turković, L. i Vuk, J., *Porez na dodanu vrijednost- primjena u praksi*, 7. izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, RriF plus d.o.o. 2015.

- 14) Sirovica, K., Brdovnik, V., Zuber, M., Spajić, F., Idžojić, I., Đukanović, Lj., i Antolić, A., *Obračun plaća i porez na dohodak*, Zagreb, Računovodstvo i financije, 2004.
- 15) Vašiček, D., i Vašiček, V., *Računovodstvo proračunskih i neprofitnih organizacija*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2016.

Internet izvori:

- 1) Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „ISSAI-400 Temeljna načela revizije usklađenosti“ (2022.), dostupno na: https://www.revizija.hr/UserDocsImages/novosti/dokumenti/ISSAI_400.pdf (pristupljeno 17. travnja 2022.)
- 2) Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „Nadležnost i djelokrug rada Ureda“ (2022.), dostupno na: <https://www.revizija.hr/o-nama/nadleznost-i-djelokrug-rada-ureda/338> (pristupljeno 13. travnja 2022.)
- 3) Državni ured za reviziju Republike Hrvatske, „Tko obavlja reviziju financijskih izvještaja Ureda?“ (2022.), dostupno na: <https://www.revizija.hr/o-nama/ko-obavlja-reviziju-financijskih-izvjestaja-ureda/1401> (pristupljeno 13. travnja 2022.)
- 4) e-Građani, „Porez na promet nekretnina“ (2022.), dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-promet-nekretnina/1464> (pristupljeno 2. lipnja 2022.)
- 5) e-Građani: „Porez na cestovna motorna vozila“ (2022.), dostupno na: <https://gov.hr/hr/porez-na-cestovna-motorna-vozila/1468> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)
- 6) Hrvatska poštanska banka, „Što pokazuju vaši financijski izvještaji“ (2022.), dostupno na: <https://www.hpb.hr/hr/sto-pokazuju-vasi-financijski-izvjestaji/3777> (pristupljeno 24. travnja 2022.)
- 7) INTOSAI, „Professional Standards“ (2022.), dostupno na: <https://www.intosai.org/what-we-do/professional-standards> (pristupljeno 17. travnja 2022.)
- 8) IUS-INFO: „Porez na nasljedstva i darove“ (2017.), dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/29111> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

- 9) Izvor: Ministarstvo financija-Porezna uprava, „Osobni odbitak“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/OsobniOdbitak.aspx (pristupljeno: 23. lipnja 2022.)
- 10) Kagor, „Što je to porez po odbitku i kako se plaća“ (2022.), dostupno na: <https://kagor.hr/sto-je-porez-po-odbitku-i-kako-se-placa/> (pristupljeno 5 svibnja 2022.)
- 11) Lider media: „Nasljedstva i darovi: Iako podliježu oporezivanju, taj porez malo tko i plati“ (2021.), dostupno na: <https://lidermedia.hr/sto-i-kako/iako-podlijezu-oporezivanju-taj-porez-malo-tko-i-plati-137450> (pristupljeno 30. svibnja 2022.)
- 12) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Igre u casinima“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_igre_casino.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)
- 13) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_lutrijskih_igara.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)
- 14) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Naknade za priređivanje igre klađenja“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_kladionicke_igre.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)
- 15) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dobitke od igara klađenja“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_dobitak_kladjenje.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)
- 16) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dodanu vrijednost“ (2022.), dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Stranice/PDViEU.aspx> (pristupljeno 2. svibnja 2022.)
- 17) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dohodak od nesamostalnog rada“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/baza_znanja/Stranice/RadnikPorezNaDohodakOdNesamostRada.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)
- 18) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na korištenje javnih površina“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_na_koristenje_javnih_povrsina.aspx

uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_kortistenje_javnih_povrsine.aspx

(pristupljeno 10. lipnja 2022.)

- 19) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Prirez porezu na dohodak“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/prirez_porezu_na_dohodak.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)
- 20) Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Državna riznica“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/103> (pristupljeno 12. travnja 2022.)
- 21) Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Izvršenje proračuna“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/izvršenje-proracuna/148> (pristupljeno 12. travnja 2022.)
- 22) Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Državni proračun 2022. godina“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno 4. travnja 2022.)
- 23) Ministarstvo financija Republike Hrvatske, „Proračun“ (2022.), dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> (pristupljeno 4. travnja 2022.)
- 24) Ministarstvo financija-Porezna uprava, „Porezni sustav Republike Hrvatske“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx (pristupljeno 8. svibnja 2022.)
- 25) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na automate za zabavne igre“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_automati_igre_zabava.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)
- 26) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na cestovna motorna vozila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_cestovna_motorna_vozila.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)
- 27) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na igre na sreću na automatima“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naknada_priredjivanje_automati.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)

- 28) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na plovila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_plovila.aspx (pristupljeno 30. svibnja 2022.)
- 29) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Porez na potrošnju“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_potrosnja.aspx (pristupljeno 31. svibnja 2022.)
- 30) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1464 (pristupljeno 29. svibnja 2022.)
- 31) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Posebni porez na motorna vozila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro49 (pristupljeno 29. svibnja 2022.)
- 32) Ministarstvo financija-Porezna uprava: „Posebni porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_premije_osiguranja.aspx (pristupljeno 29. svibnja 2022.)
- 33) Ministarstvo financija- Porezna uprava, „Porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću“ (2022.), dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/porez_dobitak_lutrijske_igre.aspx (pristupljeno 23. lipnja 2022.)
- 34) Narodne novine 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, „Zakon o porezu na dodanu vrijednost“ (2022.), dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost-> (pristupljeno 2. svibnja 2022.)
- 35) Narodne novine 128/09, 142/14, 23/19 i 83/21, „Pravilniku o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika“ (2021.), dostupno na: <https://narodne-novine.nn.hr/search.aspx?upit=pravilnik+o+utvr%C4%91ivanju+prora%C4%8D>

[nskih+i+izvanprora%C4%8Dunskih+korisnika+dr%C5%BEavnog+prora%C4%8Duna&naslovi=da&sortiraj=1&kategorija=1&rpp=200&qtype=3&pretraga=da](#)

(pristupljeno 4. travnja 2022.)

36) Narodne novine 144/2021, „Zakon o proračunu“ (2022.), dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_12_144_2457.html

(pristupljeno 4. travnja 2022.)

37) Narodne novine 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, „Zakon o porezu na dobit (2021.), dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/99/Zakon-o-porezu-na-dobit> (pristupljeno 5.

Svibnja 2022.)

38) Narodne novine 87/08 i 136/12, „Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu“ (2022.), dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2374.html (pristupljeno 28. travnja

2022.)

39) Narodne novine 87/08, „Pravilnik o proračunskim klasifikacijama“ (2022.), dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_02_26_610.html

(pristupljeno 24. travnja 2022.)

40) Narodne novine 93/94 i 146/11, „Odluka o objavi prijevoda okvira revizijskih standarda međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (intosai)“ (2022.), dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=2527> (pristupljeno 17.

Travnja 2022.)

41) Porezni vodič, „Porezi“ (2022.), dostupno na: http://www.ijf.hr/porezni_vodic/05-05/porezi.pdf (pristupljeno 2. travnja 2022.)

42) Posao.hr, „Financijski izvještaji: Temelj racionalne poslovne odluke“ (2010.), dostupno na: <https://www.posao.hr/clanci/karijera/na-radnom-mjestu/financijski-izvjestaji-temelj-racionalne-poslovne-odluke/382/> (pristupljeno 28. travnja 2022.)

43) Službena stranica grada Rovinja, „Financije i proračun“ (2022.), dostupno na: <https://www.rovinj-rovigno.hr/gospodarstvo/proracun/> (pristupljeno 25. travnja

2022.)

44) Službene internetske stranice Europske unije, „Pravila o PDV-u i stope PDV-a: standardne, posebne i snižene stope“ (2022.), dostupno na: https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_hr.htm

(pristupljeno: 2. svibnja 2022.)

45) Službene stranice grada Pule, „Pravilnici i odluke“ (2022.), dostupno na: <https://www.pula.hr/hr/vodici/za-organizacije/pravilnici-i-odluke/> (pristupljeno 11. lipnja 2022.)

POPIS TABLICA

1) Tablica 1: Načela proračuna.....	4
2) Tablica 2: Organizacijska klasifikacija proračuna grada Rovinja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK).....	6
3) Tablica 3: Funkcijska klasifikacija proračuna grada Rovinja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK).....	9
4) Tablica 4: Klasifikacija prema izvorima financiranja proračuna grada Rovinja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK).....	12
5) Tablica 5: Prihodi poslovanja Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK).....	17
6) Tablica 6: Rashodi poslovanja Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK).....	21
7) Tablica 7: Opća načela financijskog izvještavanja.....	30
8) Tablica 8: Osnovne računovodstvene kategorije financijskog izvještavanja.....	31
9) Tablica 9: Stope PDV-a koje se primjenjuju u zemljama EU-a za 2022. godinu (u %).	40
10) Tablica 10: Stope poreza na dobit i poreza na dobit po odbitku za 2022. godinu (u %).....	43
11) Tablica 11: Iznos poreza na cestovna motorna vozila za 2022. godinu (u HRK).....	46
12) Tablica 12: Iznos poreza na plovila za 2022. godinu (u HRK).....	48
13) Tablica 13: Preračunane stope PDV-a i poreza na potrošnju pri pružanju ugostiteljske usluge za 2022. godinu (u %).....	50
14) Tablica 14: Oporezivanje isporuke nekretnina u 2022. godini.....	51
15) Tablica 15: Osobni odbitak 2022. godine (u HRK).....	56
16) Tablica 16: Prihodi Državnog proračuna Republike Hrvatske 2021. godine (u HRK).....	58

POPIS SLIKA

1) Slika 1: Programska klasifikacija proračuna grada Rovinja- razdjel Ured gradskog vijeća i gradonačelnika.....	7
2) Slika 2: Ekonomska klasifikacija proračuna grada Rovinja- razred Prihodi poslovanja, planovi za 2021. i 2022. godinu te projekcije za 2023. i 2024. godinu (u HRK).....	10
3) Slika 3: Lokacijska klasifikacija proračuna.....	13
4) Slika 4: Proračunski proces.....	23
5) Slika 5: Jedinstveni račun riznice.....	25
6) Slika 6: Kvalitetan sistem financijskog izvještavanja.....	33
7) Slika 7: Porezni sustav Republike Hrvatske.....	37

POPIS GRAFIKONA I DIJAGRAMA

1) Grafikon 1: Udio prihoda od poreza u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske u razdoblju od 2012. do 2021. godine (u HRK).....	62
2) Dijagram 1: Udio pojedinih vrsta prihoda u ukupnim prihodima proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu (u %).....	60